

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΛΔ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 — ΤΗΛ. 27.689 | 15 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1957 | ΑΡΙΘ. 8

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΩΝ ΨΥΧΩΝ

Πνευματική — αναμφιβόλως — και συνεχώς ανοιόσα είναι η πορεία της ζωής επί της Γης μας αυτής.

'Αφειρηγία της υπήρξεν η έξορία του ανθρώπου από τον αρχέγονον Παράδεισον.' Οπου δέν εἶχεν ἀποκαλυφθῆ ἀκόμη τὸ νόημα τῆς ἀντιθέσεως μεταξύ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ κακοῦ, καὶ δέν εἶχεν εἰσέτι ἀξιολογηθῆ ἡ δημιουργικὴ τοῦ κλήσις. Καὶ ἔζη βυθισμένος εἰς μακαριστὴν ἀκεραιότητα καὶ ἀθωότητα.

Σκοπὸς τῆς εἶναι ἡ ἀναζήτησις τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ τῆ ὀπίω δέν δυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν ἄλλως, εἰμὴ ὡς εἰσχώρησιν εἰς τὴν αἰωνιότητα. Πλήρωμα τῆς τελειότητος.

'Ενόρασιν τοῦ ἀκτίστου Δημιουργικοῦ Φωτός. Καὶ θρίαμβον τῆς καθολικῆς Ὁραιότητος, Ἀγάπης καὶ Δικαιοσύνης.

Καὶ τέρμα τῆς θὰ εἶναι ἡ πραγμάτωσις τῆς Βασιλείας αὐτῆς, ἡ ὁποία θὰ σημάνη καὶ τὸ τέλος τοῦ χρόνου, καὶ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Καινοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς Καινῆς Γῆς...

*

'Η έξορία αὐτὴ τοῦ ἀνθρώπου υπήρξε, κατὰ τὴν Γραφήν, ὁ πικρὸς καρπὸς τοῦ δέν-

δρου τῆς Γνώσεως, ἀπὸ τὸν ὁποῖον, πειρασθεῖς, ἔφαγεν ὁ ἄνθρωπος.

'Ἐκτοτε δὲ μία καὶ μόνη ὁδὸς ἔμεινεν εἰς αὐτὸν ἀνοικτή. Ἡ ὁδὸς δηλαδὴ τῆς ἐν Ἐλευθερίᾳ γνώσεως τοῦ Ἀγαθοῦ καὶ τοῦ Κακοῦ. Καὶ ἐντὸς αὐτῆς καὶ μόνον πραγματοποιεῖται ἡ δημιουργικὴ τοῦ κλήσις. Οὔτε εἶναι ἐφικτὸν ἄλλως τε νὰ ἐπαναστρέψη ὁδὸς εἰς τὴν κατὰστασιν τῆς πρωταρχικῆς τοῦ ἀγνοίας, ἀφοῦ πλέον εἰσῆλθε καὶ ἐνεπλάκη εἰς τὴν λαβρωθώδη ὁδὸν τῆς Γνώσεως.

*

Εἰς τὴν ὁδὸν ὁμοῦς αὐτὴν ὁ ἄνθρωπος συναντᾷ— ἀνὰ πᾶσαν στιγμήν— τὴν ὀδύνην τῆς ἠθικῆς ἀναζητήσεως. Καὶ τὸν μόχθον τῆς πνευματικῆς καλλιέργειας.

Διότι ἡ γλῶσσα τῆς Αἰωνιότητος δέν ἀποκρυπτογραφεῖται εὐκόλως. Καὶ χωρὶς τὴν ἀποκρυπτογράφησιν τῆς αὐτῆς, εἶναι ἀνέφικτος ἡ τελείωσις του.

Μίαν δὲ καὶ μόνον φορὰν ἡ ἀνθρωπότης ἐνωτίσθη πως καὶ ἐφέλλισε τὴν ὑπέροχον ἀρμονίαν τῆς. Καὶ αὐτὴ υπήρξεν ἡ ἐποχὴ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος. Ἐσημειώθη τότε πτῆσις ἰσχυρὰ πρὸς τὸ Ἄπειρον. Καὶ ἡ Τέχνη, ἡ Ποίησις καὶ ἡ δημιουργικὴ γενικῶς προσ-

πάθεια, αἱ ὁποῖαι ἐξωραΐσαν τὴν ἐποχὴν ἐκεῖνην, ὑπῆρξαν ὡχραὶ ἀνταύγειαι τοῦ νοητοῦ Ἥλιου, αἱ ὁποῖαι κατωλίσθησαν μέχρι τῆς Γῆς μας αὐτῆς. Καὶ ἀσθενεῖς πνοαὶ ἀπὸ τὴν αἰωνίαν Ἐνοσίχθων τῶν μακρυνῶν Οὐρανῶν.

*

Παρήλθεν ὁμως ἀνεπιστρεπτί, ὡς ἀπατηλὸς ἀντικατοπτρισμὸς τῆς Ἐρήμου. Ὁ ἠδονισμὸς καὶ ὁ εὐδαιμονισμὸς ἐθεωρήθησαν καὶ πάλιν ὡς σκοπὸς τῆς ζωῆς καὶ ὡς τὸ κριτήριον τοῦ Ἀγαθοῦ καὶ τοῦ Κακοῦ. Καὶ ὁλοὴν καὶ περισσώτερον ἐβυθίζετο ὁ κόσμος εἰς ἀβυθομετρήτους ἀβύσσους ἐκπτώσεως καὶ ἠθικῆς ἀπονοίας. Καὶ ἐπραγματοποιεῖτο τοιοῦτοτρόπως ἡ πρόρρησις τοῦ Σακράτους πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, κατὰ τὴν περίφημον ἀπολογία του. «Καθεύδοντες διατελοῖτε ἄν, εἰ μὴ τινα ὁ Θεὸς καταπέμψει φειδόμενος Ὑμῶν».

*

Ἦλθεν ὁμως «τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου καὶ ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν Υἱὸν αὐτοῦ» πρὸς σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων. Καὶ ἔκτοτε «τὰ πάντα πεπλήρωται φωτὸς». Μεταξὺ δὲ ἡμῶν καὶ τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ δὲν ἐκτείνεται πλέον τὸ ριγηλὸν καὶ σιωπηλὸν καὶ ἀπροσπέλαστον Ἀπειρον. Διότι ὑπάρχει δι' ἡμᾶς «ὡς ὑπογραμμὸς» ἡ θεία ζωὴ τοῦ Χριστοῦ. Καὶ γνωρίζομεν, διότι μᾶς τὸ ἐδίδαξεν, ὅτι τὸ κακὸν — κάθε κακὸν — φέρει ἐν ἑαυτῷ τὸ σπέρμα τοῦ θανάτου, καὶ ὅτι ἀποτελεῖ ἀρνησὶν τῆς ζωῆς. Καὶ ὅτι ἡ ἀγάπη εἶναι ἡ βεβαίωσις τῆς. Καὶ θρίαμβος τοῦ ἀγαθοῦ. Καὶ ὁμοίωσις πρὸς τὸν Θεόν. Διότι «ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστίν». Δι' αὐτῆς δὲ καὶ μόνον θὰ ἐπιτευχθῇ τὸ τόσον διαπύρως νοσταλγούμενον Βασιλεῖον τῆς ἁρμονίας, τῆς ἐνότητος καὶ τῆς ἀδελφωσύνης τῶν ἀνθρώπων.

*

Γνωρίζομεν ἀκόμη, ὅτι ὁ Σταυρὸς — ἡ ἐκουσία δηλαδὴ Θεοῦ ὑπὲρ τοῦ Ἀγαθοῦ — ὁδηγεῖ εἰς τὴν Ἀνάστασιν. Τὸν μετασχηματισμὸν τοῦτέστι τῆς Φυσικῆς ζωῆς εἰς πνευματικὴν. Καὶ ὅτι τοῦτο εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιτευχθῇ, ὄχι εἰς τὸ τέρμα τοῦ χρόνου, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς Γῆς μας αὐτῆς, ἡ ὁποία εἶναι ἱκανὴ νὰ καταλαμφθῇ ἀπὸ τὸ αἰδιον Φῶς καὶ νὰ εἰσδεχθῇ εἰς τοὺς κόλπους τῆς τῆν

Αἰωνιότητα. Διότι ἀπ' ἧς στιγμῆς ὁ Χριστὸς κατήλθεν εἰς τὸν κόσμον, καὶ σταυρωθεὶς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν, τὰ πάντα ἀνεκαινίσθησαν.

«Ἐγὼ εἶμι ἡ ὁδὸς» ἐκήρυξεν. Καὶ ὁλος ὁ κόσμος ἔκτοτε ἀκολουθεῖ τὸν ἰδικὸν του δρόμον. Δρόμον Σταυρώσεως καὶ Ἀναστάσεως. Καὶ πιστεύομεν, ὅτι ὅπως ὁ Θεὸς ἔγινεν ἄνθρωπος, τοιοῦτοτρόπως εἶναι δυνατὴ καὶ τῆς ἀνθρωπίνης μας φύσεως ἡ Θεώσις...

*

Τὸ Ἐὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ εἰς τὴν Ἑλλάδα μας, ὡς εἰς ἔδαφος πνευματικοῦ σφρίγγου καὶ σπαργῆς, εὔρε τὴν ἀγαθὴν Γῆν. Διότι εἰς τὸν μέγαν καὶ βαθυδίνην ποταμὸν τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος εἶχον ἐκβάλλει ὄλοι οἱ προγενέστεροι καὶ στεῖροι καὶ ἄγονοι πολιτισμοί. Κ' ἐντὸς τῆς κοίτης του ἐξυμώθησαν καὶ ἀνεκράθησαν καὶ ἀπεκρυσταλλώθησαν εἰς Ἡλιακοὺς στοχασμούς. Κ' ἐδῶ ὁ ἀνθρώπινος λόγος εἶπε τὴν τελευταίαν του λέξιν.

Κ' ἐνῶ ὁ Θεῖος Λόγος, εἰς τὴν Γῆν ὅπου ἐπεφάνη, ἐδιώχθη σκληρῶς καὶ ἐμαρτύρησεν ἀπανθρώπως, ἡμεῖς ἐδῶ τὸν ἐδεξιώθημεν, καὶ τὸν ἠγαπήσαμεν, καὶ τὸν ἐλατρεύσαμεν. Καὶ δι' ἡμῶν τῶν Ἑλλήνων ὁ Χριστὸς ἐκηρύχθη καὶ ἐπεδείχθη, ὡς Θεός, εἰς ὀλόκληρον τὸν κόσμον.

*

Ἐκεῖνος, ὡς Θεός, ἀνελήφθη καὶ ἐπέστρεψε καὶ πάλιν εἰς τοὺς Οὐρανοὺς, ὅπθην καὶ εἶχε κατέλθει. Κ' ἐμείναμεν ἡμεῖς ἐδῶ, εἰς τὴν φωτόλουστον καὶ λιτὴν αὐτὴν Γῆν μας, διὰ νὰ τὸν φανερώνομεν ἕσασι ὡς Ἰδέαν. Καὶ διὰ νὰ κατοπτρίζωμεν τὸν κληρὸν τῆς καὶ τὴν Μοῦραν τῆς εἰς κάθε σελίδα τῆς ἱστορικῆς μας ζωῆς. Κληρὸν μαρτυρίου καὶ θρόμβων ἀγωνίας. Καὶ Σταυροῦ. Ἀλλὰ καὶ Δόξης. Καὶ Ἀθανασίας. Καὶ Ἀναστάσεως. Καὶ εἴμεθα καὶ θὰ εἴμεθα — καθ' ὅλην τὴν διαδρομὴν τῶν Αἰώνων — ὁ συμβολισμὸς του. Καὶ ὁ φωτεινὸς του ὀλκός. Καὶ ἡ φωσφορίζουσα τροχιά του.....

*

Θολὸν καὶ πικρὸν εἶναι καὶ πάλιν τὸ παρὸν τοῦ ἔθνος μας. Καὶ κάτω ἐκεῖ εἰς τὴν Κύπρον μας λογχιζόμεθα. Καὶ ποτιζόμεθα ὄξος καὶ χολήν. Καὶ σταυρούμεθα..

Μεθαύριον ὁμως, δταν τὰ σήμαντρα τῶν

Ο ΘΕΑΝΘΡΩΠΟΣ ΛΥΤΡΩΤΗΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

«Ὅτε ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου» ὁ μὲν Πατὴρ ἠδύοχησεν, ὁ δὲ Θεὸς-Λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἔσωσε τὸ ἀνθρώπινον γένος ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας, τῆς φθορᾶς καὶ τοῦ θανάτου διὰ τῆς ἀναλήψεως καὶ ἐνώσεως τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως μετὰ τῆς θείας φύσεώς Του, διὰ τῆς διδασκαλίας καὶ ἠθικῆς νομοθεσίας Του καὶ πρὸ πάντων διὰ τῆς ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ ἐξιλαστικῆς θυσίας Του καὶ τῆς ἐκ νεκρῶν ἐνδόξου Ἀναστάσεώς Του. Καὶ ἐνῶ ἦτο τέλειος Θεός, ἐγένετο καὶ τέλειος ἄνθρωπος, προσλαβὼν ἀτρέπτως πλήρη καὶ τελείαν ἀνθρωπίνην φύσιν «ἐκ Πνεύματος ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς παρθένου» καὶ ἐνώσας αὐτὴν ἀσυγχύτως μετὰ τῆς θείας Αὐτοῦ φύσεως, οὕτω δὲ Θεάνθρωπος Λυτρωτὴς τοῦ κόσμου καὶ «μεσίτης Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων χρηματίζει ὁ μόνος φιλόανθρωπος»¹. Τοιοῦτοτρόπως αὐτὸς ὁ Θεὸς εἰσῆλθεν ὡς ἄνθρωπος εἰς τὴν Ἱστορίαν τῆς ἀνθρωπότητος, ἵνα «τὸ ἀνθρώπινον ἀνακεφαλαιώσῃται γένος, ἀπαρχὴ πάντων δευτέρα, μετὰ τὴν πρώτην ἐκείνην»², γενόμενος, ἐντεῦθεν δὲ ἡ παγκόσμιος Ἱστορία διαιρεῖται ἔκτοτε εἰς τὴν πρὸ καὶ τὴν μετὰ Χριστὸν Ἱστορίαν. Καὶ ὅπως ὁ πρῶτος Ἀδὰμ παρέσυρεν ὀλοκλήρον τὸ ἀνθρώπινον γένος εἰς τὴν ἀμαρτίαν καὶ τὴν φθορὰν καὶ τὸν θάνατον, γενόμενος αἴτιος καὶ δημιουργὸς τῆς καθολικῆς ἀμαρτωλότητος σύμπαντος τοῦ ἀνθρωπίνου

γένους, δυνάμει τῆς ἐνότητος τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ σαρκωθείς Λόγος, ὡς ὁ δεύτερος Ἀδὰμ, ἀναλαβὼν καὶ ἐνώσας μετὰ τῆς θείας πᾶσαν τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, ἐθεράπευσε αὐτήν,—διότι ἄλλως «τὸ ἀπρόσληπτον ἀθεράπευτον»³—, ἀνέπλασε, ἠγίασε καὶ ἀπελύτρωσε ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας, τῆς φθορᾶς καὶ τοῦ θανάτου, γενόμενος «αἴτιος σωτηρίας αἰωνίου»⁴ ὀλοκλήρου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, πάλιν δυνάμει τῆς ἐνότητος τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως.

Ἐχομεν λοιπὸν δύο τελείας φύσεις ἐν τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ, τὴν θείαν καὶ τὴν ἀνθρωπίνην, ἐνωθείσας ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως, ἀδιαιρέτως καὶ ἀχωρίστως. Τὴν Ὁρθόδοξον δὲ ταύτην δογματικὴν διδασκαλίαν, τὴν φερομένην ἐν τε τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ καὶ τῇ Ἱερᾷ Παραδόσει, ἀντιπαρέβαλλεν ἔκκαλαι ἡ Ἐκκλησία κατὰ τῶν ἀρχαίων αἱρέσεων, τῶν ἀρησαμένων ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει εἴτε τὴν μίαν εἴτε τὴν ἐτέραν φύσιν τοῦ Σωτῆρος, ἐξάρασα τὴν μὲν θεότητα Αὐτοῦ κατὰ τῶν Ἐβρωνιτῶν, τῶν Μοναρχιανῶν καὶ τῶν Ἀρειανῶν αἰρετικῶν, τὴν δὲ ἀνθρωπότητα Αὐτοῦ κατὰ τῶν Δοκητῶν, τῶν Ἀρειανῶν καὶ τῶν Ἀπολλιναριστῶν αἰρετικῶν καὶ βραδύτερον κατὰ τῶν παρανοησάντων τὸν τρόπον τῆς ἐνώσεως τῶν δύο φύσεων Νεστοριανῶν, Μονοφυσιτῶν καὶ Μονοθελητῶν καὶ ἄλλων αἰρετικῶν. Οὕτω διετύπωσε διὰ τῶν ἀρχαίων Οἰκουμενικῶν Συνόδων τρίτης, τετάρτης πέμπτης καὶ ἕκτης, ὡς καὶ διὰ τῶν ἁγίων καὶ μεγάλων Πατέρων τὴν περὶ ὑποστατικῆς ἐνώσεως τῶν δύο ἐν Χριστῷ φύσεων, ὡς καὶ τῶν δύο ἐν Αὐτῷ θελήσεων καὶ ἐνεργειῶν, Ὁρθόδοξον δογματικὴν διδασκαλίαν, ἔχουσαν συντόμως ὡς ἀκολούθως.

Ἐν πρώτοις ἡ θεία καὶ ἡ ἀνθρωπίνη φύσις ἀπερινοήτως καὶ ἀφράστως ἠνώθησαν ὑποστατικῶς, τ. ἐ. ἐν τῇ ὑποστάσει ἢ ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Θεοῦ Λόγου, «Ὅστις σαρκωθείς ἀνέλαβεν οὐχὶ τὴν καθόλου ἀνθρωπίνην φύσιν, ἀλλὰ τὴν ἐν τῷ εἶδει θεωρούμενην,—οὐ γὰρ πάσας ἀνέλαβε τὰς ὑποστάσεις—, ἀλλὰ τὴν ἐν ἀτόμῳ, οὐ καθ' ἑαυτὴν ὑποστᾶσαν καὶ ἄτομον χρηματίσασαν πρότερον καὶ οὕτως ὑπ' Αὐτοῦ προσληφθεῖσαν, ἀλλ' ἐν τῇ Αὐτοῦ ὑποστάσει ὑπάρξασαν αὐτὴ γὰρ ἡ ὑπόστασις τοῦ Θεοῦ Λόγου ἐγένετο τῇ σαρκὶ ὑπόστασις»⁵. Ἄλλαις λέξεσιν, ἢ προσωποποιούσα ἀρχὴ ἐν τῷ Χριστῷ ἦτο αὐτὸς ὁ Θεὸς Λόγος, ἢ ὑπόστασις τοῦ Ὁποίου ἐγένετο ὁ Θεὸς προσληφθείσης ἀνθρωπίνης φύσεως ὑπόστασις, οὕτω δὲ ἡ καθ' ἑαυτὴν ἀπρόσωπος καὶ ὅμως τελεία ἀνθρωπίνη φύσις, κατὰ τὴν ἐννοίαν τῶν Πατέρων, ἔσχεν ὡς πρόσωπον τὸ πρόσωπον τοῦ Θεοῦ Λόγου. Ἡ προσληφθεῖσα ἀτομικὴ ἀνθρωπίνη φύσις ἦτο ἄλη-

ιερῶν μας ναῶν θὰ σημάνουν χαρμοσύνας τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου, κ' ἐπάνω εἰς τοὺς σιωπηλοὺς ἀνοιξιάτικους οὐρανοὺς θὰ σκιωτοῦν λαμπυρίζοντα τὰ ἄστρα, ἃς ἀνάψωμεν καὶ πάλιν τὰς Ἀναστασίμους λαμπάδας μας. Καὶ εἰς τὴν φλόγα τους ἃς πυροπολήσωμεν κάθε διανοητικὴν καὶ ἠθικὴν βαρβαρότητα. Καὶ ἃς κάψωμεν κάθε πικρίαν μας. Καὶ κάθε ἀπαισιοδοξίαν μας. Καὶ μὲ τὸ «Χριστὸς Ἀνέστη», ἃς τὰς ὑψώσωμεν ὑψηλὰ πρὸς τὸν ἀστρόσπαρτον αἰθέρα. Καὶ ἃς διακηρύξωμεν, διὰ μίαν ἀκόμη φοράν, τὴν ἀκατάλυτον πίστιν μας εἰς τὸν Ἰδανισμόν. Καὶ εἰς τὴν Ἀθανασίαν τῆς Φυλῆς μας.

*

Διότι διὰ τοὺς Ἕλληνας ἢ Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ εἶναι τὰ Ἐλευθέρια τῶν ψυχῶν μας. Εἶναι ἢ «εορτὴ τῶν εορτῶν». Εἶναι ἢ Λαμπρὴ μας.

ΘΕΟΔ. Κ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

3. Γρηγορίου Ναζιανζηνοῦ, Ἐπιστολὴ 101 πρὸς Κληδόνιον. Migne P. G. 37, 181.

4. Ἐβρ. 5, 9.

5. Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, αὐτόθι III, 11, σ. 1024.

θής και τελεία «ἐκ ψυχῆς λογικῆς και σώματος»⁶, δὲν προϋπήρξε δὲ πρότερον καθ' ἑαυτὴν ἐν ἀτόμῳ ἔξω τοῦ ἐνιαίου προσώπου τοῦ Χριστοῦ, οὔτε προδιεπλάσθη, ἀλλ' ἤρξατο ὑφισταμένη ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς θείας ἐνσαρκώσεως «ἐκ Πνεύματος ἁγίου και Μαρίας τῆς παρθένου» ἐν τῇ ἐνότῃ τοῦ προσώπου ἢ τῇ ὑποστάσει τοῦ Θεοῦ Λόγου, οὕτως ὥστε οὐδέποτε ἔσχεν αὐτὴ ἑτέραν ὑπόστασιν, εἰμὴ μόνον τὴν τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. «Τὸ τε γὰρ σῶμα και ἡ ψυχὴ κατὰ ταῦτόν ἐξ ἀρχῆς ἐν τῇ τοῦ Λόγου ὑποστάσει ἔσχον τὴν ὑπαρξίν»⁷. Ἀπὸ τῆς πρώτης λοιπὸν καταβολῆς και συλλήψεως τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, διὰ τῆς δημιουργικῆς ἐνεργείας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐν τῇ Θεοτόκῳ, ἠνώθησαν αἱ δύο φύσεις ἅμα και αἰ ἐν Χριστῷ. «Ἄμα οὖν και αἰ ἐν ἑνώσει και τὰ ἠνωμένα»⁸, καθ' ὅσον «ὁ Λόγος τὸν ἐκ τοῦ Πνεύματος κτιζόμενον αὐτῷ ναὸν κατ' αὐτὴν τὴν πρώτην ἐνοικεῖ διάπλασιν»⁹.

Ἐπαναλαμβάνομεν λοιπὸν ὅτι ἐν τῷ προσώπῳ ἢ τῇ ὑποστάσει τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ ἠνώθησαν ἐξ ἄκρας συλλήψεως ὑποστατικῶς ἡ θεία και ἡ ἀνθρωπίνη φύσις οὕτως, ὥστε ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι εἷς, και δὴ ἐν πρόσωπον «ἐν δύο φύσεσι», τῇ θείᾳ και τῇ ἀνθρωπίνῃ, οὐχὶ δὲ «ἐκ δύο φύσεων». Κατὰ τὸν ἅγιον Ἰωάννην Δαμασκηνὸν και ἄλλους Πατέρας, ἡ ἐν τῷ Θεανθρώπῳ ἑνώσις τῶν δύο φύσεων οὔτε προσωπικὴ ἢ σχετικὴ ἢ κατ' ἀξίαν ἢ ταυτοβουλίαν ἢ ὁμοτιμίαν ἢ ὁμωνυμίαν ἢ εὐδοκίαν (κατὰ τοὺς Δουοφυσίτας) εἶναι, οὔτε κατὰ φερμὸν ἢ σύνθεσιν ἢ σύγχυσιν ἢ σύγκρασιν ἢ ἀνάκρασιν ἢ ἀνάχυσιν ἢ ἀλλοίωσιν ἢ μεταβολὴν ἢ τροπὴν (κατὰ τοὺς Μονοφυσίτας) εἶναι, ἀλλ' εἶναι καθ' ὑπόστασιν ἀτρέπτως και ἀσυγχύτως και ἀναλλοιώτως και ἀδιακρίτως και ἀχωρίστως και ἀδιαστάτως¹⁰. Ἐντεῦθεν και ἡ Δ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ἐδίδαξεν: «ὁμολογεῖν ἕνα και τὸν αὐτὸν Χριστόν, Υἱόν, Κύριον, Μονογενῆ, ἐν δύο φύσεσι ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως [κατὰ τοῦ Μονοφυσιτισμοῦ], ἀδιακρίτως, ἀχωρίστως [κατὰ τοῦ Νεστοριανισμοῦ] γνωριζόμενον, οὐδαμοῦ τῆς τῶν φύσεων διαφορᾶς ἀνηρημένης διὰ τὴν ἑνώσιν, σαζομένης δὲ μᾶλλον τῆς ιδιότητος ἐκατέρας φύσεως και εἰς ἐν πρόσωπον και μίαν ὑπόστασιν συντρεχούσης¹¹». Ἡ ἑνώσις λοιπὸν τῶν δύο ἐν Χριστῷ φύσεων ἦτο «καθ' ὑπόστασιν», τὸ δὲ ἀποτέλεσμα αὐτῆς «μητε πάντῃ ταῦτόν εἶναι ποιεῖ τὰ ἐνωθέντα ἀλλήλοις, μηδὲ πάντῃ ἕτερον», ἀλλὰ ποιεῖ ἀντιστοίχως «τὸ μὲν

ταῦτόν κατὰ τὴν ὑπόστασιν, τὸ δὲ ἕτερον κατὰ τὴν φύσιν¹²».

Συμφώνως τῷ ἀνωτέρῳ ὅρῳ τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου αἱ δύο φύσεις διέμειναν μετὰ τὴν ἑνώσιν ἀναλλοίωτοι και ἀκραιφνεῖς, ἢ «ἐν τῷ ἰδίῳ αὐτῶν ὅρῳ τε και λόγῳ¹³», μὴ ἀποβαλοῦσαι τὴν ἑαυτῶν φυσικὴν διαφορότητα και ἑτερότητα. Μόνον ἡ ἀνθρωπίνη φύσις, δυνάμει τῆς ὑποστατικῆς ἐνώσεως αὐτῆς μετὰ τῆς θείας, ἀνυψώθη και ἐτελειώθη και ἐθεώθη, τῆς θέσεως ὅμως ταύτης νοουμένης ὡς ἐξυψώσεως μᾶλλον αὐτῆς λόγῳ τῆς προσλήψεως και ἐνώσεως μετὰ τῆς θείας φύσεως. Προσθετέον ὅτι ἡ ὑποστατικὴ ἐν Χριστῷ ἑνώσις τῶν δύο φύσεων εἶναι ὑπὲρ οὐν και λόγον, ἦτοι ἀπερινόητος και ἀρρητος και ἄφραστος και ἀπόρητος, ἀλλὰ πάντως, συντελεσθεῖσα «ἐξ ἄκρας συλλήψεως ἀσυγχύτως και ἀχωρίστως», θὰ παραμείνῃ ἑσαεὶ ἀχώριστος και ἀδιάλυτος εἰς τὸν αἰῶνα, τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως μελλούσης νὰ διαμείνῃ «ἀχωρίστως» συνηνωμένης μετὰ τῆς θείας αἰωνίως. Διὰ τοῦτο ὁ θεάνθρωπος «Ἰησοῦς Χριστὸς χθὲς και σήμερον ὁ αὐτὸς και εἰς τοὺς αἰῶνας¹⁴», ὁ αὐτὸς δ' ἐλεύσεται πάλιν «κρίναι ζῶντας και νεκρούς» και «διὰ τὸ μένειν αὐτὸν εἰς τὸν αἰῶνα ἀπαράβατον ἔχει τὴν ἱερωσύνην...ζῶν εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ τῶν προσερχομένων δι' αὐτοῦ τῷ Θεῷ¹⁵». Ἀκόμη και μετὰ τὸ «τετέλεσται» ἐν τῷ θανάτῳ ἡ ὑποστατικὴ ἑνώσις ἔμεινε ἀδιάλυτος, ὡς ἀνεπτύξαμεν ἀλλαχοῦ¹⁶. Διότι ἡ προσωποποιούσα ἀρχὴ ἐν τῷ Χριστῷ εἶναι, ὡς εἶπομεν, ὁ Θεὸς Λόγος, ὅστις ἀπὸ τῆς ἐνσαρκώσεως ἠνώθη ὑποστατικῶς και μετὰ τῆς ψυχῆς και μετὰ τοῦ σώματος εἰς «ἄλυτον σύγκρασιν», κατὰ τὸν Μέγαν Ἀθανάσιον, και εἰς ἀχώριστον και ἀδιάσπαστον ἑνώσιν», κατὰ τὸν Ἰωάννην Δαμασκηνόν¹⁷.

Ἄλλ' ἀφοῦ ἐν τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ εἶναι δύο φύσεις, ἡ θεία και ἡ ἀνθρωπίνη, ἄρα εἶναι ἐν αὐτῷ και δύο φυσικαὶ θελήσεις αὐτεξούσιοι, ἡ θεία και ἡ ἀνθρωπίνη, και δύο φυσικαὶ ἐνεργεῖαι, ἡ θεία και ἡ ἀνθρωπίνη, και δύο φυσικὰ αὐτεξούσια, τὸ θεῖον και τὸ ἀνθρώπινον, ὡς και σοφία και γνῶσις θεία και ἀνθρωπίνη. Καθόσον ὁμοούσιος ὢν τῷ Θεῷ - Πατρὶ, αὐτεξούσιως ἤθελε και ἐνήργει ὡς Θεός, ὁμοούσιος δὲ ὢν και ἡμῖν τοῖς ἀνθρώποις, αὐτεξούσιως ἤθελε και ἐνήργει ὡς ἀνθρώπος ὁ αὐτός, ἔχων ὅμως τὸ «θέλειν και ἐνεργεῖν οὐ διηρημένως, ἀλλ' ἠνωμένως» θέλει γὰρ και ἐνεργεῖ ἐν ἐκατέρῳ μορφῇ μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας¹⁸. Οὕτως, ἄρα, νοοῦμεν τὰς δύο θε-

6. Ὅρος Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, παρὰ Ἰω. Καρμίρη, Τὰ Δογματικὰ και Συμβολικὰ Μνημεῖα τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας, Ἀθῆναι 1952, τ. I σ. 165.

7. Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, ἀπόθι III, 27, σ. 1097.

8. Λεοντίου Βυζαντίου, Κεφάλ. 30 κατὰ Σεγήρου 9. Migne P. G. 86, 1904.

9. Λεοντίου Βυζαντίου, Λόγ. II κατὰ Ἀφθαρτοδοκητῶν. Migne P. G. 86)I, 1352.

10. Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, μ.ν. ξ. III, 3. Migne P. G. 94, 933.

11. Ἰω. Καρμίρη, μ.ν. ξ. I, 165. «Οὐ γὰρ εἰς πρόσωπα δύο τὴν οἰκονομίαν μερίζομεν, οὐδὲ Υἱὸς δύο ἀντὶ τοῦ Μονογενοῦς κηρύττομεν τε και δογματίζομεν, ἀλλὰ δύο τὰς φύσεις εἶναι...», ἔγραψεν ὁ Κύριλλος Ἀλεξανδρείας, Περὶ τῆς τοῦ Κυρίου ἐνανθρωπήσεως 31. Migne P. G. 75, 1472.

12. Λεοντίου Βυζαντίου, Ἐπίλυσις τῶν Σεγήρου συλλογισμῶν. Migne P. G. 86/II, 1941.

13. Ὅρος Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, παρὰ Ἰω. Καρμίρη, μ.ν. ξ. I, 188. Πρβλ. και Θεοδώρητον Κύρου, Ἑλλην. παθ. θεραπ. 6: «Οὐ γὰρ ξυνέχει τὰς φύσεις ἡ ἑνώσις, ἀλλ' ἐκὰτέρῃ φύσει μεμένηκεν ἀκραιφνῆς» (Migne P. G. 73, 985).

14. Ἐβρ. 13, 8.

15. Ἐβρ. 7, 24/5.

16. Ἰω. Καρμίρη, Ἡ ἐν ξδου κάθοδος τοῦ Χριστοῦ, Ἀθῆναι 1939, σ. 75 ἐξ.

17. Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, μ.ν. ξ. III, 7-9. Migne P. G. 94, 1008-1017.

18. Αὐτόθι III, 13 ἐξ., σ. 1033 ἐξ.

Η ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑ ΤΩΝ ΜΑΡΤΥΡΩΝ ΤΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ

«Ὁ ἀκηκόαμεν, ὃ ἐώρακαμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ὃ θεασάμεθα καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν..., ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν».
(Α' Ἰωάν. α', 1-2)

Ἐν τῇ Κ.Δ. ὑπάρχουν πολλαὶ μαρτυρίαι τόσο ἐιδικῶς περὶ τῶν ἐμφανίσεων τοῦ Κυρίου, ὅσον καὶ γενικῶς περὶ τῆς Ἀναστάσεως Αὐτοῦ. Αἱ μαρτυρίαι αὗται, ἀλληλοσυμπληρούμεναι, παρουσιάζουν ἔνδεκα Χριστοφανείας, δι' ἃν ὁ Νεκρاناστάς ἀπέδειξεν ἡλίου φαεινότερον τὴν ἀνάστασιν Του. Αἱ Χριστοφάνειαι αὗται συνδέονται μὲ ποικιλίαν περιστατικῶν. Ὁ Ἰησοῦς ἐμφανίζεται ἄλλοτε εἰς ἓν πρόσωπον, ἄλλοτε εἰς δύο, ἄλλοτε εἰς ἐπτὰ, ἄλλοτε εἰς ἔνδεκα, ἄλλοτε εἰς πεντακόσια κ.λ.π. Παρουσιάζεται εἴτε εἰς τὸν κῆπον, εἴτε εἰς τὴν πρὸς Ἐμμαοὺς ὁδόν, εἴτε εἰς τὸ ἐν Ἱερουσαλὴμ ὑπερῶν, εἴτε παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, εἴτε ἐπὶ τοῦ ὄρους. Οὐδέποτε ἐμφανίζεται κατὰ τὴν νύκτα, ἀλλὰ πάντοτε ὑπὸ τὸ φῶς τῆς ἡμέρας. Τὰ ποικίλα ταῦτα περιστατικὰ δεικνύουν τὴν ἀλήθειαν τῶν ἐμφανίσεων¹.

1. Π. Τρεμπέλα, Ἰησοῦς ὁ ἀπὸ Ναζαρέτ, ἔκδ. β', Ἀθήναι 1940, σελ. 425-437. Κ. Καλλιπύου, Τὰ θεμέλια τῆς πίστεως, Ἀλεξάνδρεια 1924, σελ. 218-220. Εὐδ. Θεοδώρου, Χριστιανικὴ Κοσμοθεωρία, Ἀθήναι 1939, σελ. 204 καὶ ἐξ. Alois Riedmann, Die Wahrheit über Christus, Freiburg 1952, σελ. 360 ἐξ.

λήσεις οὐχὶ ὡς ὑπεναντίας καὶ ἀντιτιπιπούσας ἢ ἀντιπαλαιούσας, ἀλλ' ἀρμονικῶς θελούσας τὸ αὐτὸ κατὰ τὸν ἴδιον ἑκατέρω τρόπον, καὶ δὴ ὡς ἐπομένην καὶ ὑποτασσομένην ἐλευθέρως τὴν ἀτελῆ καὶ ἀσθενῆ ἀνθρωπίνην θέλησιν εἰς τὴν τελείαν καὶ πανσθενῆ θεϊαν θέλησιν, ὅποτε ἀμφοτέραι αἱ θελήσεις καὶ αἱ ἐνέργειαι ἐκινουῦντο «ἠνωμένως» καὶ «συνέτρεχον καταλλήλως πρὸς σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου γένους»¹⁹, ὡς ἐὰν ἦσαν συνηνωμένοι οἰοῦντι εἰς μίαν θέλησιν, ἐν ἡθικῇ ὁμῶς ἐννοίᾳ, καὶ εἰς μίαν «θεανδρικήν ἐνέργειαν», ἐν ὀρθοδόξῳ ὁμῶς σημασίᾳ. Ἄλλαις λέξεσι, συνέπραττον καὶ συνήργουν ἀρμονικῶς αἱ δύο θελήσεις καὶ ἐνέργειαι ἐν ἡθικῇ ἐνότητι, ὡς π.χ. κατὰ τὴν ἀφῆσιν τῶν ἀμαρτιῶν, τὴν τέλεσιν τῶν θαυμάτων κλπ., οὐχὶ δ' ἐν φυσικῇ ἐνότητι, ὡς ἐπρέσβευον οἱ Σεβηριανοὶ καὶ γενικῶς οἱ Μονοθελῆται. Διότι εἰς καὶ ὁ αὐτὸς ἦτο ὁ θέλων καὶ ἐνεργῶν καὶ τὰ θεῖα καὶ τὰ ἀνθρώπινα ἐν ἑκατέρω μορφῇ μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας.

Τοιουτοτρόπως λοιπόν, μετὰ τῶν Πατέρων τῆς ΣΤ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, «πάντοθεν τὸ ἀσύγχυτον καὶ ἀδιαιρέτον φυλάττοντες, συντόμῳ φωνῇ τὸ πᾶν ἐξαγγέλλομεν, ἓνα τῆς Ἀγίας Τριάδος καὶ μετὰ σάρκωσιν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν ἀληθινὸν Θεὸν ἡμῶν εἶναι πιστεύοντες, φαμέν δύο αὐτοῦ τὰς φύσεις ἐν τῇ μιᾷ αὐτοῦ διαλαμπούσας ὑποστάσει..., τῆς φυσικῆς ἐν αὐτῇ διαφορᾷ γνωριζομένης τῷ μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας ἑκατέρω φύσιν θέλειν τε καὶ ἐνεργεῖν τὰ ἴδια· καθ' ὃν δὴ λόγον καὶ δύο φυσικὰ θε-

Αἱ ἀφηγήσεις τῶν μαρτύρων τῆς Ἀναστάσεως εἶναι ἀπλαῖ, φυσικαί, εἰλικρινεῖς. Δὲν ἔχουν ὑπερβολὴν ἢ δόσιν καυχήσεως. Ἐλλείπει τελείως πᾶσα προσπάθεια χρωματισμοῦ καὶ προσποιήσεως. Βλέπει τις ἐν αὐταῖς τὴν ἀπλῆν καὶ ἀνευ περιστροφῶν ἐκθεσιν γεγονότων, ὡς ταῦτα συνέβησαν. Οἱ συγγραφεῖς αὐτῶν οὐδόλως φαίνονται νὰ σκέπτωνται περὶ τῆς σημασίας ἢ τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων, τὰ ὅποια διηγούνται, ἀλλ' ἐκθέτουν ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον εἶδον, μὲ πᾶσαν ἀπλότητα καὶ εὐθύτητα, ἀφήνοντας τὸ φιλοσοφεῖν εἰς τοὺς ἄλλους.

Ἵποθεθεῖσθω, ὅτι ἔχομεν τέσσαρας ἀφηγήσεις περὶ μεγάλης τινὸς μάχης. Ἡ ἔρευνα ἀποδεικνύει, ὅτι αὗται ἐγράφησαν προφανῶς ὑπὸ συγγραφέων ἀνεξαρτήτως ἀλλήλων· ὅτι πᾶσαι φέρουν τὰ χαρακτηριστικὰ εἰλικρινείας καὶ ἀπλότητος, ἅτινα συνεπάγονται τὴν πειθῶ· ὅτι κατ' οὐσίαν συμφωνοῦν ἐπὶ τῆς ἐξιστορήσεως τῆς μάχης. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θὰ ἐλέγομεν: «Ἰδοὺ ἀληθῆς ἐξιστῶρησις τῆς μάχης ἐκείνης». Τοιαύτη εἶναι καὶ ἡ περίπτωσις τῶν εὐαγγελικῶν ἀφηγήσεων. Εἶναι διηγήσεις, ἀνεξάρτητοι καὶ κεχωρισμένοι ἀπ' ἀλλήλων. Ἐχουν φανεράν προέλευσιν ἐξ αὐτοπτῶν μαρτύρων μὲ τὰ ἀπαράμιλλα χαρακτηριστικὰ τῆς εἰλικρινείας καὶ συμφωνοῦν κατὰ βάθος, παρὰ τὰς φαινομενικὰς διαφωνίας εἰς δευτερευούσας

λήματά τε καὶ ἐνεργείας ἀδιαιρέτως, ἀτρέπτως, ἀμείριστως, ἀσυγχύτως ἐν αὐτῷ δοξάζομεν, πρὸς σωτηρίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους καταλλήλως συντρέχοντα», ἐφ' ὅσον καὶ μετὰ τὴν ἑνωσιν «τὸ ἀνθρώπινον αὐτοῦ θέλημα θεωθὲν οὐκ ἀνῆρέθη, σέσωσται δὲ μᾶλλον»²⁰. Κατὰ ταῦτα ὁ Θεάνθρωπος Λυτρωτῆς ἡμῶν εἶναι τέλειος Θεός, ἔχων πάντα ὅσα ἔχει ὁ Πατὴρ, πλὴν τῆς ἀγεννησίας, καὶ συνάμα τέλειος ἄνθρωπος ὁ αὐτός, ἔχων πάντα ὅσα ἔχει ὁ ἄνθρωπος, πλὴν τῆς ἀμαρτίας. Εἶναι ὁ ἀληθῆς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, οὐχὶ ἐν εἰκονικῇ καὶ μεταφορικῇ ἐννοίᾳ, ἀλλ' ἐν πραγματικῇ καὶ μεταφυσικῇ, ὁμοούσιος τῷ Πατρί· ἐνανθρωπήσας δὲ παραμένει ὁ αἰώνιος Λόγος, Θεὸς ἀληθινὸς ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ, ἀλλ' ἅμα καὶ ἄνθρωπος ἀληθινός, ὁμοούσιος ἡμῖν.

Τοιοῦτος ὢν ὁ Θεάνθρωπος Λυτρωτῆς ἡμῶν ἀπελύτρωσε τὸν κόσμον ἰδιαίτατα διὰ τοῦ σταυρικοῦ θανάτου καὶ τῆς ἐν νεκρῶν Ἀναστάσεώς Του, δι' ὧν ἐπέφερε «καθαρισμὸν τῶν ἀμαρτημάτων διὰ τοῦ αἵματός Του ἐν τῷ μεγέθει τοῦ ἐλέους καὶ τῷ πλήθει τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ Θεοῦ»²¹, καὶ τοιουτοτρόπως «ἐκ θανάτου πρὸς ζωὴν καὶ ἐκ γῆς πρὸς οὐρανόν» διεβίβασε τοὺς πιστεύοντας Αὐτῷ, «θανάτῳ θάνατον πατήσας», ὡς ψάλλει ἡ ἀγιωτάτη Ἐκκλησία μας κατὰ τὰς ἀγομένους ἀγίας ἑορτὰς τοῦ Πάσχα.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΡΜΙΡΗΣ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

20. Παρὰ Ἰω. Καρμίρη, αὐτόθι.

21. Μεγάλου Βασιλείου, Κεφάλαια τῶν δρων τῶν κατ' ἐπιτομήν 10. Migne P. G. 31, 1088.

19. Ὅρος τῆς ΣΤ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, παρὰ Ἰω. Καρμίρη, Τὰ δογματικὰ καὶ συμβολικὰ μνημεῖα I, 188.

λεπτομερείας. Ἐχουν λοιπὸν αὐται τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς ἀληθείας.²

Σημαντικὴ εἶναι ἡ μαρτυρία τοῦ Παύλου, τοῦ πρώην διώκτου Σαύλου. Καὶ μόνον ἡ εἰς Χριστὸν ἐπιστροφή ἐνὸς τοιούτου μάρτυρος, μόνῃ ἡ μεταστροφή τοῦ Σαύλου εἰς Παῦλον εἶναι ἱκανοποιητικὴ ἀπόδειξις τῆς ἀναστάσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ³. Ὁ Παῦλος βεβαίως, ὅτι ὁ Ἀναστάς Ἰησοῦς «ἔσχατον δὲ πάντων ὡς περὶ τῷ ἐκτρώματι ὤφθη» καὶ εἰς αὐτὸν (Α' Κορ. ιε', 7).

*

Ἄν ὁ Ἰησοῦς δὲν ἀνέστη, τότε ἡ οἱ μάρτυρες τῆς Ἀναστάσεως ἐψεύδοντο καὶ τὸ κήρυγμα τῆς Ἀναστάσεως ἦτο σκόπιμον καὶ ἐκ προμελέτης ψεῦδος καὶ ἀποτέλεσμα «ἐντέχνως ἐπινοηθείσης δολιότητος» ἡ οἱ μάρτυρες τῆς Ἀναστάσεως ἀπεπλανήθησαν, ἔγιναν θύματα ὑπερβολικῆς εὐπιστίας καὶ φανατισμοῦ καὶ οὕτως ἐκήρυξαν Κάτι, τὸ ὁποῖον ὑποκειμενικῶς μὲν ὅσον ἀφορᾷ εἰς αὐτοὺς ἦτο ἀληθές, ἀντικειμενικῶς δὲ μὴ ἀνταπεκρίνετο εἰς τὴν πραγματικότητα⁴. Καὶ αἱ δύο αὐται ἀπόψεις ὑπεστηρίχθησαν ὑπὸ τῶν ἀρνούμενων τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Σωτήρος:

Ἡ πρώτη ἀποψὶς ἐκπροσωπεῖται κυρίως ὑπὸ τῶν ὑποστηρίζοντων, ὅτι οἱ Ἀπόστολοι ἔκλεψαν ἐκ τοῦ τάφου τὴν νύκτα τὸ σῶμα τοῦ Διδασκάλου καὶ ἔπειτα διέδωκαν, ὅτι ὁ Κύριός των ἀνέστη ἐκ νεκρῶν⁵. Ἀλλ' ἡ ἐκδοχὴ αὕτη εἶναι ἀσύστατος διὰ τοὺς ἐξῆς κυρίως λόγους:

Ἡ ὑπόθεσις τῆς κλοπῆς δὲν ἐξηγεῖ τὴν ψυχολογικὴν μεταστροφήν τῶν Ἀποστόλων. Πῶς οἱ δειλοὶ Ἀπόστολοι, οἱ διασκορπισθέντες εἰς τὴν ἐμφάνισιν τῆς σπείρας, οἱ κεκλισμένοι εἰς τὸν οἶκον αὐτῶν διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, πῶς ἐξαίφνης θὰ περιεφρόνουν τὰς λόγχας τῶν Ῥωμαίων στρατιωτῶν καὶ θὰ ἐξέθετον εἰς κίνδυνον τὴν ζωὴν των; Πῶς οἱ ἀπογοητευμένοι, οἱ ἀποθησαυρισμένοι καὶ διεσπαρμένοι, μετεβλήθησαν ἐξαίφνης εἰς τολμηροτάτους καὶ λεοντοθύμους ἄνδρας, ἀντιμετωπίζοντας τὸν κόσμον ὀλόκληρον μὲ σαφῶς καθωρισμένους ἱεραποστολικούς σκοπούς, μεσοῦς ζήλου ἀποστολικοῦ;⁶ Πῶς μία κλοπὴ καὶ ἀπάτη ἐνεδυναμῶσεν αὐτοὺς εἰς τὸ νὰ περιέρχονται τὴν οἰκουμένην, ὑφιστάμενοι μεγίστας κακουχίας καὶ διωγμούς; Ἡ ἡρωϊκὴ αὐταπάρησις καὶ αὐτοθυσία μόνον ἀποτέλεσμα πεποιθήσεων δύναται νὰ εἶναι.

Ἐπειτα ἡ ἐκδοχὴ τῆς κλοπῆς καὶ τῆς ἀπάτης οὐδόπως συμβιβάζεται πρὸς τὴν ἐν τοῖς συγγράμμασι τῶν Ἀποστόλων διαλάμπουσαν Ἀγιότητα. Χαρακτηριστικὴ εἶναι εἰκὼν, τὴν ὁποῖαν δίδει εἰς ἡμᾶς ὁ Fraysinous, φανταζόμενος τοὺς Ἀποστόλους συνη-

θροισμένους, ἵνα καταστρώσουν τὸ καταχθόνιον ἐκεῖνο ψεῦδος. Ὁ τολμηρότερος ἐξ αὐτῶν θὰ ἔλεγε:

— «Γνωρίζομεν τώρα καλά, φίλοι μου, ὅτι ὁ Ἰησοῦς μᾶς ἐξηπάτησεν. Εἶχεν ὑποσχεθῆ, ὅτι θὰ ἀνίστατο καὶ ὅμως ἰδοὺ αὐτὸς εἶναι πάντοτε νεκρός. Τὸ δίκαιον θὰ ἦτο νὰ ἀποκαλύψωμεν τὴν ἀγυρτείαν του, ἀλλ' ὅμως ἄς θυσιάσωμεν συνειδήσιν, τιμὴν, ἀνάπαυσιν καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν μας. Γνωρίζομεν καλῶς, ὅτι ἡμεῖς ἐκλέψαμεν τὸ σῶμα ἐκ τοῦ τάφου, ἀλλὰ δὲν πειράζει. Ἐναντίον τῆς ἀληθείας θὰ διακηρύξωμεν, ὅτι ἐξῆλθεν ἐξ αὐτοῦ θριαμβευτικῶς, καὶ θὰ λατρεύσωμεν αὐτὸν ὡς Θεόν. Γνωρίζομεν, ὅτι θὰ ἐξεγείρωμεν ἐναντίον ἡμῶν τὴν συναγωγὴν καὶ ὅλον τὸ ἔθνος. Λοιπὸν, ἄς ἀψηφῆσωμεν τὸ πᾶν, διὰ νὰ ὑποστηρίξωμεν τὸ ψεῦδος τοῦτο. Ἐάν ὑπάρχη Θεὸς δικαιοσύνης καὶ ἀληθείας, μόνον ὀργὴν μᾶς ἐπιφυλάσσει διὰ τὴν πανουργίαν μας ταύτην. Ἐμπρός! Ἄς ἀντιμετωπίσωμεν τὴν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ὀργὴν τῆς γῆς. Χωρὶς κανὲν συμφέρον διὰ τὴν παρούσαν ζωὴν, χωρὶς κανὲν συμφέρον διὰ τὴν μέλλουσαν, ἐναντίον ὅλων τῶν συμφερόντων μας, ἄς τρέξωμεν νὰ διακηρύξωμεν πανταχοῦ τὴν ψευδῆ ἀνάστασιν τοῦ Ἰησοῦ. Ἄς δεχθῶμεν ὄνειδισμούς, ραβδισμούς, φυλακὰς καὶ τὸν θάνατον, διὰ νὰ ὑποστηρίξωμεν τὸν μῦθον τοῦτον τῆς ἐπινοήσεώς μας⁷.

Τοιοῦτο σχέδιον θὰ ἔπρεπε νὰ ἀποδώσωμεν εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ Ἰησοῦ. Καὶ δὲν ἀρκεῖ μόνον τοῦτο. Θὰ ἔπρεπε νὰ ὑποθέσωμεν, ὅτι ἀφοῦ οὗτοι συνεφώνησαν μετ' ἀλλήλων, δὲν εὐρέθη οὐδὲ εἷς, ἵνα προδώσῃ τὸ μυστικόν, ἐλεγχόμενος ὑπὸ τῆς συνειδήσεως· οὐδὲ εἷς, ἵνα φανερώσῃ τὸ πρᾶγμα, σαγηνευόμενος ἀπὸ τὰ θέλητρα τοῦ κόσμου καὶ τοῦ χρήματος· οὐδὲ εἷς, ἵνα μετανοήσῃ ἐκ τοῦ φόβου τοῦ μαρτυρίου⁸.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω καθίσταται προφανές, ὅτι ἀποκλείεται ἡ ὑπόθεσις τῆς ἀπάτης καὶ τῆς κλοπῆς τοῦ σώματος τοῦ Ἰησοῦ. Ὡς ὁμολογεῖ ὁ Μπάουρ (Baur), «ἡ ἀνάστασις τοῦ Ἰησοῦ ἦτο διὰ τοὺς ἀποστόλους ἀντικείμενον ἀκλονήτου βεβαίωτητος». Καὶ κατὰ τὸν Στράου (Strauss), «κάποιο ἐξαιρετικὸν γεγονός πρέπει νὰ συνέβῃ, δυνάμει τοῦ ὁποῖου οἱ Ἀπόστολοι οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον ἀμφέβαλλον περὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Ἰησοῦ⁹.

Ἄλλ' ἂν οἱ μάρτυρες τῆς Ἀναστάσεως δὲν ἦσαν ψεύσται, μήπως ἐξηπατήθησαν;

Κατὰ τὴν θεωρίαν τῆς νεκροφανείας, ὁ Ἰησοῦς δὲν ἀπέθανεν ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ, ἀλλ' ἀπλῶς περιῆλθεν εἰς λήθαργον καὶ ἀφασίαν. Ὅταν δ' ἐτέθη εἰς τὸν δροσερὸν λίθινον τάφον, ἐτονώθη μὲ τὰ ἀρώματα, ἐπανῆλθεν εἰς τὰς αἰσθήσεις του καὶ ἐνεφανίσθη εἰς τοὺς μαθητὰς του, οἵτινες τοιουτοτρόπως ἐσχημάτισαν τὴν πεποιθήσιν, ὅτι ἀνέστη¹⁰. Ἄλλ' ἡ ὑπόθεσις αὕτη εἶναι ἀστήρικτος διὰ τοὺς ἐξῆς λόγους:

Ὁ θάνατος τοῦ Ἰησοῦ ἐπιστοποιοῖ ἠθὴ ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν (Ἰωάν. ιθ', 32—34). Ἡ ἐπιστήμη σήμερον γνωρίζει πῶς ἐπῆλθε τὸ τέλος τοῦ Ἰησοῦ.

7. R. A. Torrey, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 18.

8. Αὐτόθι.

9. Ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 19.

10. Π. Τρεμπέλα, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 455. Μιχ. Κυριακάκη, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 9 - 10. R. A. Torrey, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 19.

2. R. A. Torrey, Αἱ ἀποδείξεις περὶ τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ (Διασκευή), ἐκδόσις «Λόγων Ζωῆς», Ἀθήναι 1930, σελ. 4 - 5.

3. Hettinger, Apologétique. σελ. 508 (Π. Τρεμπέλα, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 444). Alois Riedmann, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 362.

4. Γρηγ. Παπαμιχαήλ, Ἡ ἀνάστασις τοῦ Ἰησοῦ τραγῶς καὶ ἀκαταγωνίστως ἀποδεικνυομένη, Ἀθήναι 1936, σελ. 6. Π. Τρεμπέλα, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 438 - 439.

5. Π. Τρεμπέλα, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 439. Μιχ. Κυριακάκη, Ἀνέστη πρᾶγματι; Ἀθήναι 1948, σελ. 12.

6. Γρ. Παπαμιχαήλ, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 13 - 14.

Ὡς λέγει ὁ Ἰωάννης, «εἰς τῶν στρατιωτῶν λόγῃ αὐτοῦ τὴν πλευρὰν ἔνυξε καὶ ἐξῆλθεν εὐθὺς αἷμα καὶ ὕδωρ». Τὸ γεγονός αὐτὸ ἀποδεικνύει, ὅτι ὁ θάνατός του δὲν ἐπῆλθεν ἀπὸ βαθμιαίαν ἐξάντλησίν του ἐπὶ τοῦ σταυροῦ, ἀλλ' ἐκ διαρρήξεως ἢ συγκοπῆς τῆς καρδίας, διαρρηχθέντος τοῦ περικαρδίου καὶ τοῦ φυσιολογικοῦ αἵματος ἀναλυθέντος εἰς αἰμοσφαίρια καὶ ὀρρόν. Τὴν γνώμην ταύτην παραδέχονται οἱ καθηγηταὶ Stroud, Begbie, J. Simpson (ἐφευρέτης τοῦ χλωροφορμίου), ὁ διάσημος καρδιολόγος Walshe καὶ ἄλλοι. Μάλιστα ὁ μὲν καθηγητὴς Stroud ἐξηγεῖ, ὅτι ὁ τοιοῦτος θάνατος ἔρχεται μετὰ ἡθικὴν ἀγωνίαν ἢ βαρεῖαν θλίψιν, ὁ δὲ Dr. Simpson λέγει, ὅτι ὁ ἀπονήσκων τοιουτοτρόπως ἐκτείνει τοὺς βραχίονας καὶ ἐκβάλλει κραυγὴν δυνατὴν, τοῦθ' ὅπερ συνέβη εἰς τὸν Ἰησοῦν¹¹.

Κατὰ τὴν ταφὴν του ὁ Ἰησοῦς ἠλείφθη διὰ μίγματος σμύρνης καὶ ἀλόης εἰς μεγάλην ποσότητα («ὡς λίτρας ἑκατόν»), ἔπειτα δ' ἐνετυλίχθη δι' ὀθονίων ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν. Ἐὰν ὁ Ἰησοῦς ἔζη ἀκόμη, ὡς λέγει ὁ Hettinger¹², ὁ θάνατος θὰ ἐπῆρχετο ἐξ ἀσφυξίας. Ὡς ὁμολογεῖ καὶ ὁ ἐκ τῶν ριζοσπαστικωτέρων ὀρθολογιστῶν Alb. Réville, «φυσικῶς δύναται τις νὰ κατατάξῃ μετὰ τῶν ἀδυνάτων πραγματῶν τὸ ὅτι ἄνθρωπος συντετριμμένος ἤδη ἐκ τοῦ κόπου, ἐξηντημένος ἀπὸ τὰς κακομεταχειρίσεις, καθηλωμένος ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ ἐπὶ πλείστας ὥρας, ἀποσπασθεὶς ἐκεῖθεν, ταφεὶς καὶ ἐγκαταλειφθεὶς εἰς τάφον κεκλεισμένον, ἦτο εἰς κατάστασιν νὰ ἐξέλθῃ ἐξ αὐτοῦ μόνος μετὰ τριάκοντα ἔξ ὥρας καὶ νὰ κάμῃ τὰ μικρὰ καὶ μεγάλα ταξίδια, τὰ ὅποια προϋποθέτουν αἱ ἀφηγήσεις τῶν Εὐαγγελίων»¹³.

Ἄλλωστε καὶ αἱ ἐμφανίσεις τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ κύκλῳ τῶν μαθητῶν του δὲν ἦσαν ἐμφανίσεις ὄντος ἐξηντημένου, ἐτοιμοθανάτου, καθηλωμένου, ἔχοντος ἀνάγκην περιποιήσεων, ἵνα μὴ ὑποκύβῃ εἰς τὸν θάνατον, ὅπως θὰ συνέβαιναν, ἂν ἡ ὑπόθεσις τῆς νεκροφανείας ἦτο ἀληθής, ἀλλ' ἦσαν ἐμφανίσεις θριμβευτικάι. Ὁ Ἰησοῦς μὲ καταπληκτικὴν ταχύτητα ἐνεφανίζετο καὶ ἐξηφανίζετο ἐλευθέρως, ἄλλοτε μὲν εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἄλλοτε δὲ εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἄλλοτε πορευόμενος καὶ ἐμφανιζόμενος εἰς Ἱερουσαλήμ, ἐν μέσῳ τῶν δώδεκα, κεκλεισμένων τῶν θυρῶν, ἀποδεικνύων, ὅτι κατήγαγε τὴν νίκην κατὰ τοῦ θανάτου ὡς Ἀρχηγὸς τῆς ζωῆς (Πράξ. γ', 15)¹⁴. Καὶ αὐτὸς ὁ Στράους λέγει: «Εἶναι ἀδύνατον ἄνθρωπος ἐξελθὼν ἀπὸ τὸν τάφον ἡμιθανής, ἐξηντημένος, ἄρρωστος, χρήζων ἰατρικῆς ἀρωγῆς, ἐπιδέσμων, τονώσεως καὶ περιποιήσεων, γενόμενος θύμα φρικτῶν βασανιστηρίων, εἶναι ἀδύνατον τοιοῦτος ἄνθρωπος νὰ ἀφήσῃ εἰς τοὺς μαθητὰς του τὴν ἐντύπωσιν νικητοῦ τοῦ θανάτου. Τοιαύτη εἰς τὴν ζωὴν ἐπιστροφή θὰ ἦδύνατο μόνον νὰ ἐξασθενίσῃ τὴν ἐντύπωσιν, τὴν ὅποιαν εἶχεν ἐμ-

ποιήσει εἰς αὐτοὺς καθ' ὅλην του τὴν ζωὴν καὶ κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ θανάτου. Τοιοῦτος ἄνθρωπος κατ' οὐδένα τρόπον θὰ ἔσχε νὰ μεταβάλλῃ τὴν θλίψιν των εἰς ἐνθουσιασμόν ἢ νὰ προβιάσῃ τὸν πρὸς αὐτὸν σεβασμόν των εἰς θρησκευτικὴν αὐτόχρημα λατρείαν»¹⁵.

Τέλος γεννῶνται τὰ ἐξῆς ἐρωτήματα: «Τί ἐγένετο καὶ τοῦ διέτριβεν ὁ Ἰησοῦς κατὰ τὰ διαστήματα, τὰ παρεμπύπτοντα μετὰ τῶν διαφόρων ἐμφανίσεων του; Πῶς κατώρθωνε νὰ μὴ τὸν βλέπῃ οὐδεὶς, οὔτε αὐτοὶ οἱ μαθηταὶ του; Τί δὲ ἀπέγινε μετὰ τὴν τεσσαρακοστὴν ἡμέραν, ἀφ' ἧς πλέον δὲν ἐπαναβλέπουν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ; Κατὰ τίνα τρόπον ἐξηφανίσθη ὅπως αἰφνιδίως, ἀφήσας τοὺς μαθητὰς νὰ πιστεύουν, ὅτι ὁ Διδάσκαλος ἀνελήφθη εἰς τοὺς οὐρανοὺς;»¹⁶. Ἡ ὑπόθεσις λοιπὸν αὐτῆ καθιστᾷ τὸν Ἰησοῦν ὑπεύθυνον δόλου καὶ ἀπάτης καὶ ἀνελευκρινοῦς πρὸς τοὺς μαθητὰς συμπεριφορᾶς; Ὅθεν ἡ ὑπόθεσις τῆς νεκροφανείας τοῦ Ἰησοῦ ἀποδεικνύεται ἀνόητος καὶ, ὡς λέγει ὁ Keim, «ἀπεκρηύχθη σήμερον ὑπὸ πάντων τῶν κριτικῶν»¹⁷.

*

Ἀνάλογα ἔχει νὰ εἶπῃ τις καὶ διὰ τὴν θεωρίαν τοῦ μεσμερισμοῦ ἢ τῶν ἐξ ὑποβολῆς ὑποκειμενικῶν ὀραματισμῶν, παραισθησεῶν καὶ φαντασιοπληξιῶν. Κατὰ τὴν θεωρίαν ταύτην αἱ Χριστοφάνειαι δὲν ἦσαν πραγματικά, ἀλλ' ἀπλᾶ ὄνειρα, φαντασιώσεις, τηλεπαθητικαὶ καταστάσεις, αἵτινες ἦλθον ὡς ἀποτέλεσμα σφοδροῦ πόνου. Ἀρχικὴ πηγὴ καὶ κέντρον τῆς διδασκαλίας περὶ τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ ὑπῆρξεν ἡ ὕστερικὴ δῆθεν καὶ εὐέξαπτος φαντασία τῆς Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς. Ἡ Μαρία ἐνόμισεν, ὅτι εἶδε τὸν Ἰησοῦν, ἠγάργασε δ' ἔπειτα καὶ τοὺς λοιποὺς μαθητὰς νὰ τὴν πιστεύσουν. Ἡ ἀγάπη συνετέλεσεν, ὥστε νὰ γίνῃ πανταχοῦ εὐκόλως πιστευτή. Τόσον ζωηρά, κατὰ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην, ἦτο εἰς τοὺς μαθητὰς ἡ ἀνάμνησις τοῦ Διδασκάλου, ὥστε φαντασιωδῶς ἔβλεπον τὸ ἴνδαμα αὐτοῦ¹⁸. Ἀλλὰ καὶ ἡ ὑπόθεσις αὕτη εἶναι τελείως ἀστήρικτος διὰ τοὺς ἐξῆς κυρίως λόγους:

Ἡ ὑπόθεσις δὲν ἐξηγεῖ ἐν πρώτοις τὸ κενὸν τοῦ τάφου. Ἐὰν ἡ ἐξημμένη φαντασία παρέσυρε τοὺς μαθητὰς εἰς παραισθήσεις, ἤρκει μία ἐπίσκεψις εἰς τὸν τάφον, ἵνα καταστήσῃ εἰς αὐτοὺς ὀφθαλμοφανῆ τὴν πραγματικότητά¹⁹.

Ἐπειτα ἡ ψυχολογικὴ κατάστασις τῶν μαθητῶν δὲν προσέφερε γόνιμον ἔδαφος δι' ὑποβολὴν καὶ ὑποκειμενικοὺς ὀραματισμοὺς. Αἱ γυναῖκες ἐν πρώτοις, μεταβαίνουσαι εἰς τὸν τάφον, εἶχον λάβει μεθ' ἑαυτῶν ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερα ἀρώματα πρὸς ἀρωματισμόν τοῦ νεκροῦ σώματος τοῦ Ἰησοῦ. Ἦσαν λοιπὸν καλῶς πεπεισμένα, ὅτι τὸ

11. *Μ. Κυριακάκη*, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 11 - 12. *R. A. Torrey*, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 19 - 20.

12. *Π. Τρεμπέλα*, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 446.

13. *Jesus de Nazareth*, τόμ. II, σελ. 455 (*Π. Τρεμπέλα*, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 447).

14. *Torrey*, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 19.

15. *Γρ. Παπαμιχαήλ*, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 7 - 8.

16. *Π. Τρεμπέλα*, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 449.

17. *Γρ. Παπαμιχαήλ*, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 8 - 9.

18. *Μ. Κυριακάκη*, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 13 - 14. *Γρ. Παπαμιχαήλ*, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 9. *Π. Τρεμπέλα*, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 450 - 451.

19. *Πρβλ. Π. Τρεμπέλα*, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 451.

σῶμα ἐκεῖνο ἦτο προωρισμένον νὰ μένη ἐν τῷ μνημείῳ. Ὅταν ἡ Μαρία ἔφθασεν εἰς τὸν τάφον καὶ εἶδε τὸν λίθον ἀποκεκλιμένον ἀπὸ τοῦ μνημείου, οὐδόλως ἐσκέφθη, ὅτι ἦτο δυνατὸν νὰ ἔχη ἀναστηθῆ ὁ Ἰησοῦς. «Ἦραν τὸν Κύριόν μου ἀπὸ τοῦ τάφου καὶ οὐκ οἶδα ποῦ ἔθηκαν αὐτόν», εἶπε πρὸς τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰωάννην, ὡς καὶ πρὸς τοὺς ἀγγέλους (Ἰωάν. κ', 2, 15). Ἀκόμη ἡ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ βλέπουσα τὸν Ἰησοῦν, φαντάζεται, ὅτι βλέπει τὸν κηπουρὸν, δηλαδὴ περιμένει νὰ ἴδῃ πᾶν ἄλλο πρόσωπον ἢ τὸν Ἰησοῦν ἀναστάντα. Δι' αὐτὸ παρακαλεῖ τὸν νομιζόμενον ὡς κηπουρὸν, ἵνα εἴπῃ εἰς αὐτήν, μήπως αὐτὸς εἶχε μεταφέρει τὸ σῶμα ἐκ τοῦ τάφου. Ποῦ εἶναι λοιπὸν ἡ προδιάθεσις διὰ παραισθήσεις;²⁰.

Συμπληρωτικὴ διὰ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην εἶναι καὶ ἡ ψυχολογικὴ κατάστασις τῶν Ἀποστόλων, οἱ ὅποιοι μετὰ παρομιώδους σκεπτικισμοῦ καὶ δυσπιστίας ἀντικρίζουν τὸ γεγονός τῆς Ἀναστάσεως. Δὲν εἶναι εὐπιστοί, ἀλλ' ὅταν αἱ μυροφόροι ἀνήγγειλαν εἰς αὐτοὺς τὴν εἴδησιν τῆς Ἀναστάσεως, ἀεφάνησαν ὡσεὶ λῆρος τὰ ῥήματα αὐτῶν καὶ ἠπίστουν αὐταῖς» (Λουκ. κδ', 11). «Γυναικεῖες φλυαρίες!», εἶπον. Ὅταν ἐφάνη καὶ εἰς αὐτοὺς ὁ ἀναστὰς Ἰησοῦς, ἀέδοκον πνεῦμα θεωρεῖν. Καὶ μόνον, ὅταν ἐψηλάφησαν αὐτὸν καὶ συνέφαγον μετ' αὐτοῦ, ἐπίστευσαν.

Ὁσαύτως ἡ μεγαλεπήβολος δρᾶσις τῶν Ἀποστόλων, τὸ ὑψήγορον, διαυγὲς καὶ φωτεινὸν κήρυγμα αὐτῶν δεικνύει, ὅτι οἱ Ἀπόστολοι δὲν ἦσαν ἄνθρωποι ἀνισόροποι, ὑποκείμενοι εἰς παραισθήσεις καὶ παρακρούσεις²¹.

Καὶ ὁ χαρακτὴρ τῶν Χριστοφανειῶν ἀποκλείει τὴν ὑπόθεσιν τῆς φαντασιοπληξίας. Ὁ Κύριος, ἀναστὰς «δὲν ἐμφανίζεται διὰ μίαν φευγαλέαν στιγμήν, ὅπτασις ἀκαριαία καὶ ἰνδαλμα διάττον», οὔτε μένει εἰς ἀπόστασιν ἀπὸ τῶν μαθητῶν του, ἀλλ' ἵσταται ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν, παραμένει ἐπὶ μακρόν, συνομιλῶν, συμπεριπατῶν μετ' αὐτῶν, ἐρωτῶμενος καὶ δίδων ἀπαντήσεις, παραγγελίας καὶ ἐντολάς. Οὐδὲν φαντασμαγορικὸν καὶ «ἐξωτικὸν» στοιχεῖον ὑπάρχει εἰς τὰς Χριστοφανείας. Οἱ μαθηταὶ δὲν βλέπουν ἐκθαμβωτικὸν φῶς, οὔτε εὐρίσκονται εἰς κατάστασιν «ἐκστάσεως». Ὁ Ἰησοῦς δὲν ἐμφανίζεται ὡς ἀβεβαία σκιά ἐν τῷ σκότει, οὔτε ὡς φευγαλέα φωτεινὴ ἐμφάνισις ἢ ὡς αἰθερία μορφή, αἰωρουμένη εἰς τὸν ἄερα, μεταξύ οὐρανοῦ καὶ γῆς. Δὲν παρουσιάζεται μετὰ σῶμα φανταστικόν, ἀτμῶδες καὶ μὴ ἐπιδεχόμενον ψηλάφησιν²².

Ἐπειτα, ἂν ἡ φαντασία τῶν Ἀποστόλων εἶχεν αἰσχυρὸν παροξυσμόν, ὡς θέλει ὁ Ρενάν, διατὶ οὗτοι μόνον ἐλαχίστως φορὰς ἐφαντάσθησαν, ὅτι εἶδον τὸν Κύριον; Διατὶ δὲ αἱ ἐμφάνισεις ἐληξάν

ἀποτόμως μετὰ τὴν τεσσαρακοστὴν ἡμέραν; Καὶ ἂν μάλιστα λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τοὺς λόγους, τοὺς ὁποίους εἶπεν ὁ Κύριος ἐν Γαλιλαίᾳ αἰδοῦ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος» (Ματθ. κη', 20), δὲν ἐξηγεῖται διατὶ ἡ φαντασία τῶν ἀποτόμως καὶ ἀμέσως ἔπαυσε νὰ ὑφίσταται ὑποβολήν, τεθεῖσα ἐκ νέου ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς εὐθυκρισίας. Πῶς ἐκ τῶν ὑπερπεντακοσίων ἀδελφῶν, οἱ ὅποιοι ἰσχυρίζοντο, ὅτι εἶδον τὸν Κύριον, δὲν εὐρέθη οὐδὲ εἷς, «τοῦ ὁποίου ἡ φαντασία νὰ ἐξακολουθῇ πάσχουσα καὶ μετὰ τὴν τεσσαρακοστὴν ἡμέραν»; Οὔτε κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς, ὁπότε ἡ ἔξαρσις καὶ ὁ ἐνθουσιασμός τῶν μαθητῶν εἶχε φθάσει εἰς τὸ ζενιθ καὶ κατακόρυφον καὶ συνέβησαν θαυμαστά γεγονότα, — οὔτε λοιπὸν κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν ἰσχυρίσθη τις, ὅτι εἶδε τὸν Ἰησοῦν. Τὸ φαινόμενον τοῦτο ἐξηγεῖται μόνον, ὅταν δεχθῶμεν, ὅτι ἡ αἰτία τῶν ἐμφανίσεων ἦτο οὐχὶ ὑποκειμενικὴ, ἀλλ' ἐξωτερικὴ καὶ ἀντικειμενικὴ καὶ ὅτι, παυσάσης τῆς ἐξωτερικῆς αἰτίας ἐπενεργούσης, ἐσταμάτησεν ἀμέσως καὶ τὸ ἀποτέλεσμα, τὸ φαινόμενον τῶν ἐμφανίσεων²³.

*

Καὶ ἡ πνευματικὴ ἔπειτα θεωρία, κατὰ τὴν ὁποίαν αἱ Χριστοφάνειαι δὲν εἶναι τι ἄλλο παρὰ πνευματιστικαὶ ὑλοποιήσεις, εἶναι παράλογος διὰ τοὺς ἐξῆς λόγους: α' Πολλοὶ ἐκ τῶν Χριστοφανειῶν τούτων δὲν ἐγίναν ἐν κλειστῷ χώρῳ, ἀλλ' ἐν ὑπαίθρῳ εἰς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας. β' Θὰ ἔπρεπεν εἰς πᾶσαν ἐμφάνισιν τοῦ Ἰησοῦ νὰ παρίσταται ἐν ἰσχυρότατον «μέντιουμ», τοῦθ' ἔπερ θὰ ἦτο μεγαλύτερον θαῦμα. γ' Τὸ πνεῦμα τοῦ Ἰησοῦ θὰ ἦτο ψευδολόγον καὶ ὑποκριτικόν, ἐπιδιῶκον νὰ πείσῃ τοὺς μαθητάς, ὅτι φέρει τὸ αὐτὸ σῶμα, ἔπερ ἔφερον ἐπὶ τοῦ σταυροῦ. δ' Ψευδεταὶ καὶ τὸ πνεῦμα, ἔπερ εἶπεν εἰς τὰς μυροφόρους, ὅτι ὁ Ἰησοῦς «ἠγέρθη, οὐκ ἔστιν ὧδε· ἴδε ὁ τόπος, ὅπου ἔθηκαν αὐτόν». ε' Ὅλος ὁ οὐράνιος πνευματικὸς κόσμος θὰ ἦτο συνένοχος τοῦ μεγαλυτέρου ψεύδους, ἔπερ ἐγνώρισεν ἡ Ἱστορία. ς' Ἡ ὑπόθεσις αὕτη προσκρούει εἰς τὸ γεγονός τοῦ κενοῦ τάφου²⁴.

*

Ἐκ τῶν ρηθέντων συνάγεται, ὅτι εἶναι τελείως ἀβάσιμοι αἱ ὀρθολογιστικαὶ ἐξηγήσεις τοῦ κηρύγματος τῆς Ἀναστάσεως, ἐρχόμεναι εἰς σύγκρουσιν πρὸς στοιχειώδεις λογικὰς καὶ ψυχολογικὰς ἀληθείας, ἀπορρίπτουσαι ἐν θαῦμα καὶ προὑποθέτουσαι ἀντ' αὐτοῦ πλείστα ἄλλα. «Διὰ νὰ γίνῃ τις ἄπιστος, ἔλεγεν ὁ Pascal²⁵, πρέπει νὰ ἐφοδιασθῇ μετὰ ἰσχυρὰν δόσιν εὐπιστίας. Οἱ ἄπιστοι εἶναι οἱ μᾶλλον εὐπιστοί. Πιστεύουν εὐχαρίστως πᾶν ἄλλο πλὴν ἐκεῖνου, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ πιστεύσουν».

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ, Δ.Θ.

Καθηγητῆς τοῦ Κολλεγίου Ἀθηνῶν

20. R. A. Torrey, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 20. M. Κυριακάκη, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 15-16.

21. Π. Τρεμπέλα, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 455-458. M. Κυριακάκη, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 16.

22. K. Καλλινίκου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 220-221. Torrey, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 21. Π. Τρεμπέλα, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 456. M. Κυριακάκη, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 16.

23. Π. Τρεμπέλα, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 458-459. M. Κυριακάκη, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 18. Torrey, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 22.

24. Πρὸς Π. Τρεμπέλα, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 460, ὅσοι 301.

25. Torrey, ἐνθ' ἄνωτ.

Η ΑΝΑΣΤΑΣΙΣ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΟΝ ΑΝΤΙΛΗΨΙΝ

Ἡ Ὁρθοδοξία εἶναι ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον κατη-
γασμένη ἀπὸ τὸ φῶς τῆς Ἀναστάσεως. Ἡ Ἀνάστα-
σις τοῦ Χριστοῦ, μὲ τὸ θεολογικὸν καὶ λειτουργικὸν
τῆς περιεχόμενον, σφραγίζει ὅλην τὴν σκέψιν καὶ
ὅλον τὸν βίον τῆς Ἐκκλησίας. «Νῦν πάντα πεπλή-
ρωται φῶς, οὐρανός τε καὶ γῆ καὶ τὰ καταχθόνια»,
ψάλλομεν κατὰ τὸν ὕμνον τοῦ Πάσχα. Καὶ τὸ φῶς
τοῦτο, τὸ ὁποῖον πλημμυρίζει τὰ πάντα, εἶναι τὸ
Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, «ἐν ᾧ ἠγέρθη» ὁ Χριστός, ὡς
διδάσκει ὁ Παῦλος.

Ὁμιλῶν τις περὶ τῆς σημασίας τῆς Ἀναστάσεως
ἐν τῇ Ὁρθοδοξίᾳ, εἶναι ὡσάν νὰ ἀνοίγη αὐτὴν ταύ-
την τὴν καρδίαν τῆς ὀρθοδόξου εὐσεβείας καὶ συγ-
χρόνως ὡσάν νὰ δίδῃ τὸ πλατύτερον νόημα τῆς εὐ-
σεβείας ταύτης.

Ἡ σημασία τῆς Ἀναστάσεως κατοπτρίζεται ἰδίως
ἐπὶ τῶν λειτουργικῶν κειμένων. Πρόκειται περὶ τοῦ
κεντρικοῦ θέματος τῆς ὀρθοδόξου λατρείας, ἀκτινο-
βολοῦντος οὐχὶ μόνον ἐν τῷ μυστηρίῳ τῆς θείας Εὐ-
χαριστίας, ἀλλὰ καὶ πανταχοῦ. Τὰ πάντα δεσπόζον-
ται καὶ κυριαρχοῦνται ὑπὸ τοῦ γεγονότος τούτου.
Πρὸς αὐτὸ προσανατολιζόνται καὶ τούτου φέρουν τὰς
ἀνταυγείας οἱ ἱεροὶ στίχοι τῆς ὀρθοδόξου ὑμνωδίας.
Ἡ Ἀνάστασις εἶναι ἡ πύξις τῆς ὀρθοδόξου πνευμα-
τικότητος, ἡ μήτρα τῶν ὀρθοδόξων λογισμῶν καὶ
αἰσθημάτων.

Τὰ πρὸ τῆς Ἀναστάσεως γεγονότα, τὰ ἀπαρτίζοντα
τὸν ἐπὶ γῆς βίον τοῦ Σωτῆρος, χωρὶς νὰ ἐξαιρέσωμεν
οὔτε τὴν Γέννησιν καὶ τὴν Σταύρωσιν, ἐνέχουν ἡ-
σωνα σπουδαιότητα. Ἡ σάρκωσις τοῦ Λόγου θὰ
ἐστερεῖτο νόηματος, ἂν δὲν ὑπῆρχε τὸ γεγονός τῆς
ἐκ νεκρῶν ἐγέρσεως τοῦ Κυρίου. Καὶ ὁ Σταυρὸς πα-
ραλλήλως δὲν σφίξει μόνος τὸν ἄνθρωπον, ἂν δὲν θε-
ωρηθῇ ὡς προεισόδιον τῆς Ἀναστάσεως, ἂν δὲν καθο-
ρᾶται ὡς σύμβολον νίκης.

Ὁ Χριστὸς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον διὰ νὰ ἐξαγάγῃ
ἡμᾶς ἐκ τῆς πτώσεως διὰ τῆς Ἀναστάσεως. Ἀπέ-
θανε διὰ νὰ ἀναστῇ. Ὅθεν καὶ ὁ μέγας Παῦλος, κατὰ
τὸν γνωστὸν ἐκεῖνον ὑπέρτατον σπασμὸν τῆς ἐν Χρι-
στῷ καυχήσεως, βλέπει τὸν Σταυρὸν ὡς ἀπόδειξιν
τῆς θείας σοφίας καὶ δυνάμεως. Αἱ δύο αὗται λέξεις
—«σοφία» καὶ «δύναμις»—ἀνήκουν εἰς τὸ πανευφρό-
συνον αἶσθημα τῆς Ἀναστάσεως.

Ἐν τῷ ἐνδόξῳ τούτῳ αἰσθηματι προσκυνοῦμεν καὶ
ἐπικαλοῦμεθα τὸν Τίμιον Σταυρὸν. Δι' ὃ καὶ ὁ θεῖος
Χρυσόστομος, ὁμιλῶν περὶ τοῦ Σταυροῦ, λέγει: «Καὶ
λευχειμονῶ τῷ λόγῳ». Καὶ παρακατιῶν ἀποκαλεῖ
τὸν Σταυρὸν «τρόπαιον», ὡς καὶ ἄλλοι ἀνατολικοὶ
Πατέρες.

Αὐτὴ αὕτη ἡ ἀκολουθία τῶν Παθῶν δὲν ἔχει οὐδὲν
τὸ καταθλίβον καὶ τραγικόν, ὡς συμβαίνει ἐν τῇ
νεωτέρᾳ δυτικῇ εὐσεβείᾳ. Ἡ Ὁρθοδοξία ἐορτάζει τὸ
Πάθος διὰ τῆς Ἀναστάσεως. Γενικώτερον, τὸ πέν-
θος τῆς Ὁρθοδοξίας εἶναι «χαροποιὸν πένθος», «χαρ-

μολύπη» ὡς ἀποκαλοῦν τούτο οἱ Πατέρες. Ἡ Ἀνά-
στασις εἶναι συνυφασμένη μετὰ τῆς κατανύξεως τῶν
Παθῶν ἐκ τῶν πρώτων ἤδη τροπαρίων τῆς Μεγάλης
Ἑβδομάδος. Ὁ Κύριος, ὁ ὁποῖος «ἐπέιγεται τοῦ
παθεῖν ἀγαθότητι», δὲν παύει νὰ εἶναι ὁ Δεσπότης
τοῦ σύμπαντος, «ὃ τὰ σύμπαντα ἐν τῇ δρακί περιέ-
χων» καὶ ἡ Ἐκκλησία ἐνδύει Αὐτόν, πορευόμενον
πρὸς τὸν Γολγοθᾶν, μετὰ «αἰνέσεως, μεγαλωσύνης
καὶ δόξης». Διότι βλέπει Αὐτὸν ὡς νικητὴν τοῦ θα-
νάτου.

Διὰ τὴν Ὁρθοδοξίαν, ἡ Ἀνάστασις ἔχει ὡσαύτως
πλεονα σημασίαν καὶ ἀπὸ τὴν Γέννησιν. Ὑψίσταται
ἀντιστοιχία τις νοήματος καὶ μορφῆς μεταξὺ τῶν
δύο τούτων κορυφαίων συμβάντων τῆς θείας οἰκονο-
μίας. Πρῶτον, ἀμφοτέρα ἐσημειώθησαν ἐντὸς σπη-
λαίων. Ἐκ τοῦ ἐνός—τοῦ τῆς Βηθλεὲμ—ὁ Υἱὸς τοῦ
Θεοῦ ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον καὶ ἐνεφανίσθη ὑπὸ μορ-
φήν δούλου, ὡς Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου. Ἐκ τοῦ ἐτέ-
ρου—τοῦ ἐν τῷ κήπῳ τοῦ εὐσχήμονος Ἰωσήφ—ὁ Υἱὸς
τοῦ Ἀνθρώπου τελειωθείς κατ' ἄνθρωπον καὶ θεώ-
σας τὸ ἀνθρώπινον, ἐξέρχεται τοῦ κόσμου ὡς Υἱὸς
τοῦ Θεοῦ. Ἐντετυλιγμένος ἐν σπαργάνοις ἦτο ἐκεῖ,
ἐν σινδόνῃ καθαρᾷ εἶναι ἐνταῦθα. Ἐκεῖ ἄγγελοι
ὑμολόγουν, ἐνταῦθα ἄγγελοι πάλιν πληροφοροῦν ὅτι
ἀνέστη. Ἐκεῖ ἦλθον Μάγοι μετὰ δώρων, ἐνταῦθα γυ-
ναῖκες μετὰ μύρων. Ἐκ τοῦ ἐνός σπηλαίου οἱ οὐρα-
νοὶ ἐχάρισαν τὸν Θεὸν εἰς τὴν γῆν ὡς Ἀνθρωπον.
Ἐκ τοῦ ἐτέρου ἡ γῆ ἀποδίδει Αὐτὸν εἰς τοὺς οὐρα-
νοὺς ὡς θεωθέντα ἄνθρωπον, ἐν σαρκὶ ἀφθάρτῳ καὶ
πνευματικῷ. Ἡ δὲ σὰρξ αὕτη εἴμεθα ἡμεῖς οἱ πιστοί,
τὰ μέλη τοῦ μυστικοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, ἡ
Ἐκκλησία.

Συγκρίνοντες ὅθεν μεταξὺ Γεννήσεως καὶ Ἀνα-
στάσεως τὰ ἀντίστοιχα θαυμασία, ἀντιλαμβανόμεθα
πόσον ὑπερέχουν τὰ δεύτερα τῶν πρώτων διὰ τὸ ἀπο-
τέλεσμα.

Ἡ θέωσις, ἦτοι ἡ ἐπαναφορὰ τοῦ πεπτωκότος ἀν-
θρώπου εἰς τὸ «κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν», εἶναι
προσφιλῆς ὅρος τῆς ἀνατολικῆς Θεολογίας, τὸ κέν-
τρον τῆς σωτηριολογίας. Καὶ ἡ θέωσις, ἡ ἐκπλή-
ρωσις δηλονότι τοῦ ἔργου τοῦ Χριστοῦ, δίδεται μέσω
τῆς Ἀναστάσεως. Πέραν τῆς Ἀναστάσεως, τὸ ἀν-
θρώπινον γένος συνεχίρεται μετὰ τοῦ Χριστοῦ,
ἐπανευρίσκει τὴν αἰώνιον ζωὴν, εἰσέρχεται εἰς τὴν
κοινωνίαν τῆς Ἁγίας Τριάδος.

Ἡ Γέννησις καὶ ἡ Σταύρωσις εἶναι δύο γεγονότα
τῆς ἐν Χριστῷ οἰκονομίας, ἐνέχοντα μερίστην σπου-
δαιότητα. Φανερόνουν τὴν θείαν Ἀγάπην. Ἀποτε-
λοῦν τοὺς δύο πόλους τῆς Κένωσης, ὡς ἀποκαλοῦν
οἱ Πατέρες τὴν ἐμπράγματον ταπεινώσιν τοῦ Υἱοῦ
τοῦ Θεοῦ, τοῦ σαρκωθέντος καὶ παθόντος δι' ἡμᾶς.
Ἄλλ' ἡ Κένωσις δὲν ἐγένετο εἰμὴ πρὸς ἐκπλήρωσιν
τῶν σκοπῶν τῆς θείας Ἀγάπης, πρὸς φανέρωσιν τῆς
σοφίας καὶ τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ. Ἡ Ἀνάστασις

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Εὐχόμεθα δλοψύχως.

Ὁ Ὁρθόδοξος Ἑλληνικός λαός χαίρει ιδιαίτε-
ρως, διότι ἡ Α. Μ. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος καὶ Ἐθνά-
ρχης Κύπρου Μακάριος θὰ ἑορτάσῃ τὸ Ἅγιον Πά-
σχα ὑπὸ τὸν γαλανὸν οὐρανὸν τῆς Ἑλλάδος μετὰ
τῶν ἐλευθέρων Ἑλλήνων.

Μετὰ τῶν εἰλικρινῶν αὐτῶν αἰσθημάτων τῆς
χαρᾶς καὶ τῆς ἀγαλλιᾶσεως οἱ Πανέλληνες συνενώ-
ρουν καὶ τὴν ἐγκάρδιον καὶ δλόψυχον εὐχὴν, ἵνα τὸ
Πάσχα τοῦ προσεχοῦς ἔτους εὖρῃ τὴν Κύπρον ἐλευ-
θέραν καὶ τὸν Ἐθνάρχην αὐτῆς συ-
εορτάζοντα τὴν ἑορτὴν τῶν ἑορτῶν καὶ τὴν
πανηγυριν τῶν πανηγύρεων μετὰ τοῦ ἐλευθέρ-
ο υ πλέον ποιμνίου του.

Ὁ οργανισμὸς προλήψεως ἀτυχημάτων.

Ὅπως εἶναι γνωστὸν, ἤδη, ὁ Μακαριώτατος Ἀρ-
χιεπίσκοπος κ. Δωρόθεος ἐδέχθη νὰ τεθῇ ἐπὶ κεφα-
λῆς τοῦ ἀριστυατοῦ «Ὁργανισμοῦ Προλήψεως Ἀ-
τυχημάτων», ὡς Πρόεδρος αὐτοῦ. Καὶ εἶναι τοῦτο
μία ἐπιπρόσθετος ἀλλὰ καὶ ἐναργεστάτη ἀπόδειξις
τῆς εὐρύτητος τῶν ἀντιλήψεων του, περὶ τῆς ἀπο-
στολῆς τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῇ Κοινωνίᾳ καὶ τῶν φι-
λαλλήλων συναισθημάτων, ὑπὸ τῶν ὁποίων προσω-
πικῶς ἐμφορεῖται.

Διότι κανεὶς δὲν εἶναι δυνατὸν ν' ἀρνηθῇ, ὅτι
μία ἀπὸ τὰς ὠραιότερας ἐκδηλώσεις κοινωνικῆς ἀλ-
ληλεγγύης, εἶναι ἡ προσπάθεια νὰ προλαμβάνωνται,
κατὰ τὸ δυνατόν, τὰ ποικίλα ἀτυχήματα, τὰ ὁποία
τόσον πένθος καὶ τόσην δυστυχίαν σκορπίζουν εἰς
τὸν λαόν. Ἐσχάτως δὲ ὑπερεπληθύνθησαν ταῦτα καὶ
καθιερώθη μάλιστα εἰς τὸν ἡμερήσιον τύπον μας εἰ-
δικὴ στήλη διὰ τὰ θύματα τῶν τροχῶν. Καὶ πρὸ
ἡμερῶν δὲ διωργανώθη εἰδικὴ «Ἐβδομάς τῆς Τρο-
χαίας», μὲ τὸν σκοπὸν νὰ διαφωτίσῃ τόσον τοὺς ὁδη-
γοὺς ὅσον καὶ τοὺς πεζοὺς, διὰ τοὺς ἀμέσους κιν-
δύνους τοὺς ὁποίους διατρέχουν ἀπὸ τὴν ἀπροσεκτον
κυκλοφορίαν εἰς τὰς ὁδοὺς. Διότι τὰ πλεῖστα ἐκ τῶν
ἀτυχημάτων ὀφείλονται εἰς τὴν ἀπροσεξίαν. Ἀλλὰ καὶ

πραγματοποιεῖ ἐκεῖνο, δι' ὃ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἦλθεν
εἰς τὸν κόσμον (Γέννησις) καὶ ἔχυσε τὸ αἷμα Αὐτοῦ
(Σταύρωσις): τὴν ἐπαναφορὰν τοῦ πεπτωκότος Ἀ-
δάμ, τὴν θέωσιν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

Ὅτως ἡ Ἐκκλησία ἑορτάζει τὸ Πάσχα ὡς τὸ ση-
μαντικώτερον γεγονός τῆς θείας οἰκονομίας, ἐν τῷ
ὁποίῳ κατ' ἐξοχὴν ζῆ, καὶ ἀποκαλεῖ τοῦτο (ἑορτὴν
ἑορτῶν καὶ πανηγυριν πανηγύρεων). «Χορεύει καὶ
σκιρτᾷ» οὐχὶ πλέον «πρὸ τῆς σκιώδους κιβωτοῦ, ὡς
ὁ θεοπάτωρ Δαυὶδ», ἀλλ' ἐνώπιον τῆς «ἐκβάσεως τῶν
συμβόλων», τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου, ὅπου
πάντα τὰ σύμβολα τῆς Γραφῆς καταλήγουν καὶ φω-
τίζονται, ὅπου ἡ σωτηρία ἡμῶν γίνεται πραγματι-
κότης.

ΒΑΣ. ΜΟΥΣΤΑΚΗΣ

πολλά, πάρα πολλά μάλιστα, εἰς τὴν ἀμάθειαν, καὶ
εἰς τὴν ἔλλειψιν συνειδήσεως τοῦ κοινωνικοῦ χρέους,
καὶ τοῦ ἐμπρόποτος σεβασμοῦ, ὅχι ἀπλῶς πρὸς τὸ κοι-
νωνικὸν σύνολον, ἀλλὰ πρὸς τὸν ἴδιον τὸν ἑαυτὸν μας.

Διὰ τοῦτο εἰς ἄλλα κράτη, ὅχι μόνον λειτουργοῦν
εἰδικαὶ ὀργανώσεις, μὲ ἀντικειμενικὸν σκοπὸν καὶ
ἔργον τους τὴν κατάλληλον καθοδήγησιν. Ἀλλὰ καὶ
εἰδικὰ πρὸς τοῦτο συγγράμματα ἐκδίδονται. Εἰς δὲ
τὴν Γενεὴν τὸ «Διεθνὲς Γραφεῖον Ἐργασίας» ἀσχο-
λεῖται εἰδικῶς μὲ τὴν ὀργάνωσιν τῆς προσπάθειας
προλήψεως τῶν ἐργατικῶν ἀτυχημάτων.

Ἡ «Ἐκκλησία» εὐχεται, ἵνα τὸ ἔργον τοῦ νεο-
συστατοῦ ὀργανισμοῦ στεφθῇ ὑπὸ πλήρους ἐπιτυχίας,
συμβάλλον οὕτω εἰς τὴν διατήρησιν τοῦ μειδιάματος
καὶ χαρᾶς εἰς ὅσον τὸ δυνατόν περισσοτέρους ἀν-
θρώπους.

Τὸ θεμέλιον τῆς ἐνότητος.

Ἐσχάτως γίνεται εὐρὺς λόγος περὶ τῆς ἀνάγκης
τῆς δημιουργίας μιᾶς ἐνιαίας Εὐρώπης, συνηνωμέ-
νης διὰ τῆς οἰκονομικῆς συνεργασίας καὶ ἐμπορικῆς
ἀνταλλαγῆς τῶν ἐθνῶν, ἀνινα ἀνήκουν εἰς αὐτήν. Καὶ
δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι ἡ ἐπὶ τοῦ οἰκονομικοῦ
πεδίου ἀλληλεξάρτησις φέρει εἰς ἐπαφὴν καὶ ἀλληλο-
γνωριμίαν τοὺς λαοὺς καὶ δύναται νὰ χρησιμεύσῃ
εἰς τὴν προπαρασκευὴν μιᾶς οὐσιαστικώτερας ἐνό-
τητος.

Νομίζομεν, ὅτι πολλὴ πρέπει νὰ καταβληθῇ
προσπάθεια καὶ μεγάλη νὰ εἶναι ἡ προσοχή, διὰ
νὰ ἐπιτευχθῇ ὑγιὲς θεμελίωσις τῆς οἰκονομικῆς
αὐτῆς κοινότητος. Διότι ναὶ μὲν εἶναι ἀστήρικτος ἡ
κατηγορία, ὅτι αὕτη ἀποτελεῖ σκευωρίαν τῶν οἰκο-
νομικῶς ἰσχυρῶν εἰς βάρος τῶν ἀσθενεστέρων, οἱ
ὁποῖοι θὰ ὑφίστανται ἐκμετάλλευσιν. Ἀλλὰ πάντως
ἄμεσοι θὰ προβάλλουν οἱ κίνδυνοι διὰ τὰς ἀσθενεῖς
καὶ δασμοβιώτους βιομηχανίας, ὅπως εἶναι ἡ ἰδικὴ
μας. Ἀλλὰ καὶ διακινδυνεύει θὰ σημειωθοῦν ἰσχυ-
ραι καὶ ἔντονοι, αἱ ὁποῖαι θὰ ἐπηρεάσουν ἴσως δυσ-
μενῶς τὸ βιοτικὸν ἐπίπεδον τῶν μικρῶν κρατῶν.

Ἄλλ' ἀνεξαρτήτως τοῦ κινδύνου τούτου, πρέπει
νὰ τονισθῇ, ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιτευχθῇ ἡ
ἀληθῆς ἐνότης τῆς Εὐρώπης μόνον διὰ τῆς ἐπὶ τοῦ
οἰκονομικοῦ πεδίου συνεργασίας. Πρέπει νὰ εἰμεθα
ρεαλισταὶ καὶ νὰ μὴ πιστεύωμεν εἰς χιμαίρας καὶ
οὐτοπίας. Τὸ δράμα τῆς ἠνωμένης Εὐρώπης καὶ ἀν-
θρωπότητος θὰ εἶναι μία ἀσύλληπτος σκιά, ἐφ' ὅσον
ὡς θεμέλιος λίθος τοῦ οἰκοδομήματος αὐτῆς δὲν τί-
θενται αἱ πνευματικαὶ ἀξίαι καὶ ἡ ἐπ' αὐτῶν στηρι-
ζομένη ἑσωτερικὴ ἀλληλογνωριμία. Ἐφ' ὅσον ἡ ἄ-
υσις ἐξακολουθεῖ ἀκόμη νὰ μὲν μακρὰν τοῦ πνεύμα-
τος, πὸν προάγει τὴν ἀξιοπρέπειαν καὶ ἐλευθερίαν
τοῦ ἀνθρώπου ἐφ' ὅσον αὐτὸς ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τοῦ
Καντέρμπουρου, σιωπῶν διὰ τὰς στηνομένας ἀγχόνας,
ἐθεώρησεν ἀπλῶς σκόπιμον ἵνα κατακοίνη τὴν Α. Μ.
τὸν Ἀρχιεπίσκοπον καὶ Ἐθνάρχην Κύπρου Μακά-
ριον, διότι οὗτος προέβη εἰς δηλώσεις ἅμα τῆ ἀ-

πελευθερώσει του, καθίσταται φανερόν, ὅτι πρέπει νὰ ἀντικρούζωμεν μὲ κάποιον σκεπτικισμόν πᾶσαν προσπάθειαν, ἀφορώσαν εἰς τὴν ἐνότητα τῆς Ἐυρώπης. Τὸ πραγματικὸν θεμέλιον καὶ ἡ μοναδικὴ προϋπόθεσις τῆς ἀληθοῦς ἐνότητος; εὐρίσκειται μόνον εἰς τὴν ἐνότητα τῶν ψυχῶν καὶ εἰς τὸ προάγον τὸν ἀληθῆ ἄνθρωπισμόν Ἑλληνοχριστιανικὸν πνεῦμα.

Νὰ μὴ εἶναι ἐμπόδιον.

Ἀναμφιβόλως εἶναι κατὰ πάντα ἀξία ἐπαίνων καὶ συγχαρητηρίων ἡ πολυσχιδῆς προσπάθεια τῆς «Ἑλληνικῆς Περιγητικῆς Δέσσης», ἡ ὁποία διοργανῶναι ἐνδιαφερούσας ἐκδρομὰς, τὸ ἐτήσιον φεστιβάλ τῆς Ἐπιδαύρου, διαφωτιστικὰς διαλέξεις, φωτογραφικὰς ἐκθέσεις, ἐορτὰς, συγκεντρώσεις, διαγωνισμοὺς κ.τ.τ.

Πᾶσα γωνία τῆς Ἑλληνικῆς Πατρίδος ἔχει τόσας φυσικὰς καλλονὰς καὶ περικλείει τοιούτους καλλιτεχνικοὺς, λαογραφικοὺς καὶ ἀρχαιολογικοὺς θησαυροὺς, ὥστε εἶναι καιρὸς πλέον οἱ Ἕλληνες νὰ γνωρίσουν πάντα ταῦτα ἀμεσώτερον καὶ νὰ καταβληθῇ πᾶσα προσπάθεια διὰ τὴν ἀξιοποίησίν των. Δι' αὐτὸ εἶναι φανερόν, ὅτι αἱ ὑπηρεσίαι, τὰς ὁποίας προσφέρει ἡ Ε.Π.Α., εἶναι ὄντως πολύτιμοι ἀπὸ Ἑθνικῆς ἀπόψεως.

Ἐλπίζομεν δέ, ὅτι οἱ ἐκλεκτοὶ Ἕλληνες, οἵτινες διευθύνουν τὴν Ε.Π.Α., θὰ μεριμνήσουν συγχρόνως ὥστε τὰ προγράμματα τῶν διαφόρων ἐκδρομῶν νὰ μὴ εἶναι ἐμπόδιον εἰς τοὺς θέλοντας νὰ ἐκκλησιασθοῦν. Μὲ χαρὰν π.χ. εἶδομεν ἀναγγελλόμενας πολυπληθεῖς ἐκδρομὰς τῆς Ε.Π.Α. κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ Πάσχα. Ἀρὰ γε τὰ προγράμματα ταῦτα ἐπιτρέπουν εἰς τοὺς ἐκδρομεῖς τὸν ἐκκλησιασμόν κατὰ τὴν Μ. Ἑβδομάδα καὶ κατὰ τὴν νύκτα τῆς Ἀναστάσεως;

Βεβαίως ἡ ἐπαφὴ μὲ τὴν φύσιν εἶναι ὠφελιμοτάτη, διότι ἡ φύσις διηγεῖται τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ καὶ ἀνάγει τὸν νοῦν εἰς τὸν Πλάστην. Ἀλλὰ καὶ οἱ θεσμοὶ τῆς Ἐκκλησίας μας εἶναι ἀναπαλλοτριωτοὶ τοῦ Ἑθνους μας θησαυρός, πρὸς ἀξιοποίησιν τοῦ ὁποίου θὰ ἠδύνατο νὰ συντελέσῃ τὰ μέγιστα καὶ ἡ Ε.Π.Α.

Ἡ ἀναγκαιότερα δαπάνη.

Θεωροῦμεν ἐπάναγκες, νὰ ἐπιστήσωμεν τὴν προσοχὴν τῶν ἀρμοδίων, ἐπὶ τῆς πραγματοποιηθείσης ἤδη 24ώρου ἀποχῆς τῶν Λειτουργῶν Μέσης Ἐκπαιδεύσεως ἐκ τῆς ἐργασίας αὐτῶν, ὡς καὶ ἐπὶ τῆς ἀποφάσεώς των, ὅπως συγκληθῇ ἑκτακτὸν συνέδριον αὐτῶν.

Πρόκειται περὶ στοιχείων σωφρόνων καὶ μὲ κατ' ἐξοχὴν ὑγιεῖς καὶ συντηρητικὰς ἀντιλήψεις, τὰ ὁποία ἀνήθησαν ὑπὸ τὸ κράτος ἀσφαλῶς τῆς ἀπογνώσεως εἰς τὰς ἐκδηλώσεις αὐτάς.

Πιστεύομεν, ὅτι δὲν ὑπάρχει παραγωγικότερα δαπάνη τοῦ Κρατικοῦ Προϋπολογισμοῦ ἀπὸ ἐκεῖνην, ἡ ὁποία ἀφορᾷ εἰς τὴν ἀξιοπρεπῆ διαβίωσιν καὶ εἰς τὴν παροχὴν τῶν μέσων διὰ τὴν πληρεστέραν ἐπισημονικὴν κατάρτισιν τῶν ἐκπαιδευτικῶν μας. Διότι

εἰς τὰς χεῖράς των εἶναι ἐμπεισιτευμένον τὸ μέλλον τοῦ Ἑθνους. Ἰσχυρὸν καὶ ὑγιὲς Κράτος προϋποθέτει καλὴν καὶ ὑγιᾶ Παιδείαν. Καὶ ἂν θέλωμεν ἡ νέα γενεὰ ν' ἀποβῇ τὸ ἀσάλευτον θεμέλιον τῆς εὐτυχίας του, πρέπει ν' ἀποβλέψωμεν μὲ σιοργὴν εἰς τὰ ὄργανα τῆς μορφώσεώς της.

Τὸ «Σπιτι τοῦ Ἕλληνος πρωτοπόρου».

Εἶναι κατὰ πάντα ἀξία προσοχῆς καὶ ἐξάρσεως ἡ εὐγενὴς πρωτοβουλία καὶ ἀπόφασις τοῦ Ἱερατικοῦ Συνδέσμου τῆς Ἀ' Ἐπισκοπικῆς Περιφερείας τῆς Ἑλληνικῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς περὶ ἰδρύσεως τοῦ «Σπιτιοῦ τοῦ Ἕλληνος πρωτοπόρου».

Πλείστοι ἀσφαλῶς εἶναι οἱ μετανάσται ἐκεῖνοι, οἵτινες, ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν ὑπερπηδήσαντες ἀλλεπαλλήλους βιοτικὰς ἀντιξοότητας καὶ προσενεγκόντες πλείστας ὑπηρεσίας πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὰς Ἑλληνικὰς κοινότητας καὶ ὁργανώσεις τῆς Ἀμερικῆς, ἔχουν σήμερον ἀνάγκην νὰ διέλθουν τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς ζωῆς των ἐντὸς ἐνὸς καθαρῶς Ἑλληνορθόδοξου περιβάλλοντος. Ἀκριβῶς πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς ἀνάγκης ταύτης θὰ ἰδρυθῇ προσεχῶς τὸ Ἴδρυμα τοῦτο, τὸ ὁποῖον θὰ εἶναι ἀκτινοβόλος φάρος τοῦ Ἑλληνοχριστιανικοῦ πνεύματος.

Ἐἴμεθα βέβαιοι, ὅτι πάντες οἱ ἐν Ἀμερικῇ εὐρισκόμενοι ἀδελφοὶ ἡμῶν θὰ κατανοήσουν τὴν σημασίαν, τὴν ὁποίαν τὸ Ἴδρυμα τοῦτο θὰ ἔχη διὰ τὴν προβολὴν τοῦ Ὁρθοδόξου Ἑλληνισμοῦ, καὶ θὰ σπένδουν νὰ προσφέρουν πλουσίαν τὴν συνδρομὴν αὐτῶν πρὸς ταχεῖαν ἔναρξιν τῆς λειτουργίας του.

Τὰ σχόλια περιτεύουν.

Ὡς γνωστὸν ὄλαι σχεδὸν αἱ ἐφημερίδες ἔχουν καθιερώσει ἰδιαιτέρας στήλας τῆς κοσμικῆς κινήσεως. Δὲν γνωρίζομεν, ἂν τοῦτο εἶναι κατὰ πάντα ὀρθόν. Διότι αἱ ἀναφερόμεναι καὶ περιγραφόμεναι συχνότατα ὑπερπολυτελεῖς δεξιώσεις, ἐστιώσεις καὶ χοροεσπερίδες προκαλοῦν δυσφορίαν, γνωστῆς οὔσης τῆς ποικιλομόρφου δυστυχίας, ἡ ὁποία ὑπάρχει εἰς τὴν κοινωνίαν μας.

Ἐκτὸς τούτου ὁμως, μὲ μεγάλην λύπην παρετηρήσαμεν προσφάτως, ὅτι ἐδημοσιεύθη φωτογραφία μετημφιεσμένου κυρίου, ὅστις ὡς κατάλληλον διὰ τὴν χοροεσπερίδα μεταμφίσειν ἐξέλεξεν... ἱερὰ λειτουργικὰ ἄμφια μὲ πλείστας ἀπεικονίσεις τοῦ Τιμίου Σταυροῦ. Τοιοῦτοτρόπως, ὅ,τι συνδέεται μὲ τὴν ἱερωσίαν τῆς ἀναιμάκτου θυσίας καὶ μὲ τὴν ὑπόμνησιν τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ ἔργου τοῦ Χριστοῦ ἐσύρθη καὶ διεκωμωδῆθη εἰς μίαν ἀτιμώσφιαν πνιγῆράν. Νομίζομεν, ὅτι περαιτέρω σχόλια περιτεύουν.

Ἀδελφικὸν μήνυμα.

Ἀποτελεῖ λίαν εὐχάριστον γεγονός, ὅτι ἡ Ἐκκλησία τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου πρὸς τὸ εὐσεβὲς πλήρωμα τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν περὶ τοῦ «δέματος τῆς ἀγάπης» εὗρε τόσον συγκινητικὴν ἀπήχησιν. Πολλὰ ἑκατοντάδες τοιούτων δεμάτων, περιεχόντων εἴδη ρουχισμοῦ καὶ ὑποδήσεως, παρεδό-

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἱ. Σύνοδος.

Ἡ Ἱ. Σύνοδος συνήλθε τῆ 3ῃ τρ. μηνός ὑπὸ τὴν νέαν Αὐτῆς σύνθεσιν, ἔχουσαν ὡς ἀκολούθως: Πρόεδρος ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Δωρόθεος, μέλη δὲ οἱ Σεβασμιώτατοι Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας κ. Ἱερόθεος, Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης κ. Διονύσιος, Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Ἰωακείμ, Δράμας κ. Γεώργιος, Χαλκίδος κ. Γρηγόριος, Χίου κ. Παντελεήμων, Σύρου κ. Φιλάρετος, Πατρῶν κ. Θεόκλητος, Φλωρίνης κ. Βασίλειος, Μαντινείας καὶ Κυνουρίας κ. Γερμανός, Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμων καὶ Κασσανδρείας κ. Καλλίνικος.

Ἐν ἀρχῇ ὁ Μακαριώτατος ἔχαιρέτησε τὰ νέα Συνοδικὰ μέλη, ἀντέφωνησε δὲ ὁ ἕκ τῶν Συνοδικῶν πρῶτος τῆ τάξει Σεβ. Μητροπολίτης Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας κ. Ἱερόθεος, καὶ ἕκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως ὁ παρὰ τῆ Ἱ. Συνόδῳ Βασ. Ἐπίτροπος κ. Ἰωάννης Καρμίρης. Ἐν συνεχείᾳ καθηρίσθησαν αἱ Συνοδικαὶ Ἐπιτροπαὶ ὡς ἀκολούθως:

1. **Ο.Δ.Ε.Π.**: Πρόεδρος ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Δωρόθεος. Τακτικά μέλη: οἱ Σεβασμιώτατοι Ὑδρας - Σπετσῶν καὶ Αἰγίνης κ. Προκόπιος καὶ Θῆρας κ. Γεώργιος. 2. **Τ.Α.Κ.Ε.**: Πρόεδρος ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Δωρόθεος. Τακτικὸν μέλος: ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Πατρῶν κ. Θεόκλητος. Ἀναπληρωματικὸν μέλος ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Δράμας κ. Γεώργιος. 3. **Ἀποστολικὴ Διακονία**: Πρόεδρος ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Δωρόθεος. Τακτικά μέλη οἱ Σεβασμιώτατοι Μητροπολίται Σύρου - Τήνου κλπ. κ. Φιλάρετος καὶ Φλωρίνης κλπ. κ. Βασίλειος. Ἀναπληρωματικά μέλη οἱ Σεβασμιώτατοι Δράμας κ. Γεώργιος καὶ Μαντινείας καὶ Κυνουρίας κ. Γερμανός. 4. **Ἐπὶ τῶν χειροτονιῶν**: Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μαντινείας καὶ Κυνουρίας κ. Γερμανός. 5. **Ἐπὶ τῶν προσφυγῶν**: Οἱ Σεβασμιώτατοι Μητροπολίται Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας κ. Ἱερόθεος, Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Ἰωακείμ καὶ Χίου κ. Παντελεήμων. 6. **Δελτίου «Ἐκκλησία»**: Πρόεδρος ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Δωρόθεος. Μέλη οἱ Σεβασμιώτατοι Μητροπολίται Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Ἰωακείμ καὶ Κασσανδρείας κ. Καλλίνικος. 7. **Ἐπὶ τῶν διδακτικῶν βιβλίων**: Οἱ Σεβασμιώτατοι Μητροπολίται Μαντινείας καὶ Κυνουρίας κ. Γερμανός καὶ Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμων. 8. **Ἐποπτικὸν καὶ Ὑπηρεσιακὸν Συμβούλιον Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως**: Τακτικὸν μέλος ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Φλωρίνης κ. Βασίλειος. Ἀναπληρωματικὸν μέ-

θησαν ὑπὸ τῶν πιστῶν εἰς τοὺς ἑφημερίους τῆς ἐνορίας των καὶ ἤρχισαν ἤδη νὰ φθάνουν εἰς τὰς σειμοπλήκτους περιοχάς, μὲ τὴν φροντίδα τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.

Τοιοῦτοτρόπως τὰ δέματα ταῦτα κατὰ τὰς ἁγίας ἡμέρας τοῦ Πάσχα θὰ κομίσουν τὸ ἀδελφικὸν μήνυμα, ποὺ θερμαίνει, παρηγορεῖ καὶ ἐνισχύει. Εἰς πᾶσαν ἐποχὴν, ἡ Χριστιανικὴ ἀγάπη, ὅταν ὑποδανλίζεται καὶ ἀναρροπίζεται καταλλήλως, μετουσιοῦται εἰς λαμπρὰ ἔργα ἀλτρονισμοῦ, αὐτοθυσίας καὶ αὐταπαρνήσεως.

λος ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Χαλκίδος κ. Γρηγόριος. 9. **Ἐπὶ τῶν Μοναστηριακῶν**: Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μαντινείας καὶ Κυνουρίας κ. Γερμανός. 10. **Ἐπὶ τῶν Γάμων**: Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Χαλκίδος κ. Γρηγόριος. 11. **Βυζαντινῆς Μουσικῆς**: Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Δράμας κ. Γεώργιος. 12. **Δαπανῶν Συνοδικοῦ Γραφείου**: Οἱ Σεβασμιώτατοι Μητροπολίται Δράμας κ. Γεώργιος, Χίου κ. Παντελεήμων καὶ Φλωρίνης κ. Βασίλειος. 13. **Πρωτοβάθμιον Συνοδικὸν Δικαστήριον**: Πρόεδρος ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Αἰτωλίας κ. Ἱερόθεος. Μέλη οἱ Σεβασμιώτατοι Μητροπολίται Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Ἰωακείμ, Δράμας κ. Γεώργιος, Φλωρίνης κ. Βασίλειος καὶ Κασσανδρείας κ. Καλλίνικος. 14. **Δευτεροβάθμιον Συνοδικὸν Δικαστήριον**: Πρόεδρος ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Δωρόθεος. Μέλη οἱ Σεβασμιώτατοι Μητροπολίται Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης κ. Διονύσιος, Χαλκίδος κ. Γρηγόριος, Χίου κ. Παντελεήμων, Σύρου - Τήνου κλπ. κ. Φιλάρετος, Πατρῶν κ. Θεόκλητος καὶ Μαντινείας καὶ Κυνουρίας κ. Γερμανός. Ἀναπληρωματικὸν μέλος: Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμων. 15. **Ἐπὶ τῶν Δογματικῶν ζητημάτων**: Μέλη οἱ Σεβασμιώτατοι Μητροπολίται Χαλκίδος κ. Γρηγόριος καὶ Κασσανδρείας κ. Καλλίνικος καὶ ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ Βασιλικὸς Ἐπίτροπος παρὰ τῆ Ἱερᾷ Συνόδῳ κ. Ἰωάννης Καρμίρης. 16. **Ἐπὶ τῶν Κανονικῶν ζητημάτων**: Οἱ Σεβασμιώτατοι Μητροπολίται Χίου κ. Παντελεήμων, Πατρῶν κ. Θεόκλητος, Μαντινείας καὶ Κυνουρίας κ. Γερμανός καὶ ὁ Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Ἀμίλλκας Ἀλιβιζάτος. 17. **Ἐπὶ τῶν Διοικητικῶν ζητημάτων**: Οἱ Σεβασμιώτατοι Μητροπολίται Δράμας κ. Γεώργιος, Πατρῶν κ. Θεόκλητος καὶ Φλωρίνης κ. Βασίλειος. 18. **Σχέσεων μετὰ τῶν ὁμοδόξων Ἐκκλησιῶν**: Μέλη. Οἱ Σεβασμιώτατοι Μητροπολίται Σύρου κλπ. κ. Φιλάρετος, Μαντινείας καὶ Κυνουρίας κ. Γερμανός, Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμων καὶ ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου καὶ Βασιλικὸς Ἐπίτροπος παρὰ τῆ Ἱερᾷ Συνόδῳ κ. Ἰωάννης Καρμίρης. 19. **Ἐπὶ τῶν ξένων προπαγανδῶν**: Οἱ Σεβασμιώτατοι Μητροπολίται Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας κ. Ἱερόθεος, Σύρου κ.λ.π. κ. Φιλάρετος, Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμων, Κίτρους κ. Βαρνάβας, ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Μαραθῶνος κ. Δαμασκηνός, ὁ Πανος Ἀρχιμ. κ. Χρυσόστομος Ἐμέμελης (Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου) καὶ ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ Βασιλικὸς Ἐπίτροπος παρὰ τῆ Ἱερᾷ Συνόδῳ κ. Ἰωάννης Καρμίρης. 20. **Ἐπὶ τῶν θεμάτων Προσυνόδου**: Μέλη οἱ Σεβασμιώτατοι Χίου κ. Παντελεήμων, Σύρου κ. Φιλάρετος, Κασσανδρείας κ. Καλλίνικος καὶ οἱ καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου κ.κ. Π. Μπρατσιώτης, Π. Τρεμπέλας καὶ Ἱ. Καρμίρης. 21. **Παγκόσμιον Συμβούλιον Ἐκκλησιῶν καὶ Διανομῶν καὶ Γραφείον Σχέσεων μετὰ τῶν ξένων Ἐκκλησιῶν**: Πρόεδρος ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Δωρόθεος. Μέλη οἱ Σεβασμιώτατοι Μητροπολίται Σύρου κλπ. κ. Φιλάρετος, Πατρῶν κ. Θεόκλητος, Κασσανδρείας κ. Καλλίνικος καὶ οἱ καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου κ.κ. Ἀμίλλκας Ἀλιβιζάτος, Π. Μπρατσιώτης καὶ Β. Ἰωαννίδης. 22. **Καταπολέμησις Ἀναφραβιτισμοῦ**: Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμων.

Εἶτα ἡ Ἱ. Σύνοδος ἠσχολήθη περὶ διάφορα θέματα τρεχούσης φύσεως.

— Διὰ Βασ. Διατάγματος δημοσιευθέντος εἰς τὴν «Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως (Φ. Ε. Κ. ἀρ. 52. Τεύχος Γ. 1/4/1957) διωρίσθη Β' Γραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου ὁ Πανος Ἀρχιμανδριτὴς κ. Δαμασκηνός Παπαχρήστου.

—Σχετικῶς πρὸς τὴν ληφθεῖσαν ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνόδου ἀπόφασιν διὰ τὴν περαιτέρω συμμετοχὴν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἰς τὰ Συμβούλια τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν διευκρινίζεται, ὅτι ἡ ἀπαγόρευσις ἀφορᾷ μόνον εἰς τοὺς κληρικούς καὶ οὐχὶ εἰς τοὺς λαϊκοὺς θεολόγους, οἵτινες δύνανται νὰ λαμβάνωσι μέρος εἰς τὰ Συμβούλια ταῦτα, ὡς καὶ πρότερον.

Ο.Δ.Ε.Π. Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Ο.Δ.Ε.Π. συνήλθε τῇ 10ῃ τρ. μηνὸς ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ. Δωροθέου καὶ ἡσχολήθη περὶ διάφορα θέματα τρεχούσης φύσεως.

Ἱ. Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Τῇ 28ῃ παρελθόντος μηνὸς ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Θεοφιλ. Ἐπισκόπου Μαραθῶνος κ. Δαμασκηνοῦ, παρέστη εἰς τὰ ἐγκαίνια τῆς νέας πτέρυγος τοῦ Κέντρου Βρεφῶν «ἡ Μητέρα».

—Τὸ ἀπόγευμα τῆς ἰδίας ἡμέρας προήδρευσε συνεδρίας τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας.

—Τῇ ἐπομένῃ, 29ῃ Μαρτίου, προέστη τῆς Ἀκολουθίας τῶν Χαιρετισμῶν ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ Ἀγ. Νικολάου Νικαίας.

—Τῇ 30ῃ Μαρτίου ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος ἐδέχθη εἰς συνεργασίαν τὸν Γενικὸν Διευθυντὴν Ἐκκλησιαστικῶν κ. Β. Ἰωαννίδην.

Τὰς ἀπογευματινὰς ὥρας τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἐτίμησε διὰ τῆς παρουσίας Του τὴν ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ «Παρνασσοῦ» διάλεξιν τοῦ στρατηγοῦ κ. Δημ. Ν. Μπότσαρη.

—Τῇ Κυριακῇ, 31 Μαρτίου, ἐπεσκέφθη καὶ ἐπεθεώρησε τοὺς Ἱ. Ναοὺς Ἀγ. Ἰωάννου Ρέντη, Παναγίας καὶ Ἀγίου Γεωργίου Ταύρου καὶ Ἁγίας Σοφίας Φυλακῶν Συγγροῦ.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ μετέβη εἰς τὰ ἀνάκτορα Τατοῦο καὶ ἐτέλεσε Τρισάγιον εἰς μνήμην τοῦ Βασιλέως Γεωργίου τοῦ Β'.

—Τῇ 1ῃ Ἀπριλίου προέστη συνεδρίας τοῦ Ὁργανισμοῦ Προλήψεως Ἀτυχημάτων.

—Τῇ ἐπομένῃ, 2ῃ Ἀπριλίου, προήδρευσε μακρᾶς συσκέψεως, εἰς ἣν μετέσχον ὁ Γεν. Διευθυντὴς Ἐκκλησιαστικῶν κ. Β. Ἰωαννίδης, ὁ Νομικὸς Σύμβουλος τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας κ. Μπαρτσακούλιας, ὁ Νομικὸς Σύμβουλος τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν κ. Διον. Ματαράγκας καὶ ὁ δικηγόρος τοῦ Ο.Δ.Ε.Π. κ. Θ. Θεοδωρακόπουλος.

Ἐν συνεχείᾳ, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου Εὐρίπου κ. Ἀλεξίου, παρέστη, εἰς τὴν ἑναρξίν τοῦ Συνεδρίου Στελεχῶν Παιδουπόλεων τοῦ Ἱδρύματος Βασιλικῆς Προνοίας.

Ἀθήμερόν προέστη συνεδρίας τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Πανελληνίου Ἐπιτροπῆς Ἀυτοδιαθέσεως Κύπρου.

—Τῇ 4ῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος προέστη συνεδρίας τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας. Ἐν συνεχείᾳ παρέστη εἰς τὰ ἐγκαίνια τοῦ Ἑλληνικοῦ Κέντρου Παραγωγικότητος.

Ἀθήμερόν μετέβη ἐπίσης εἰς τὸ ἐν τῇ Βουλῇ Πρωθυπουργικῶν Γραφείων, ἔνθα συνειργάσθη μετὰ τοῦ Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ διαφόρων ζητημάτων, ἔσχε δ' ὡσαύτως ἐπαφὰς καὶ μετὰ πολλῶν ὑπουργῶν.

—Τῇ ἐπομένην παρέστη εἰς τὴν ὀρκωμοσίαν τοῦ Συμβούλου τοῦ Α.Σ.Δ.Υ. κ. Παπαβλαχοπούλου ἐν τοῖς ἀνακτόροις τοῦ Τατοῦο. Ἐν συνεχείᾳ προήδρευσε συσκέψεως τοῦ Συμβουλίου τοῦ Οἴκου Τυφλῶν.

Τὰς ἀπογευματινὰς ὥρας τῆς ἰδίας ἡμέρας συν-

ειργάσθη μετὰ τοῦ Ὑφυπουργοῦ Οἰκονομικῶν κ. Ἀλιμπράντη ἐπὶ διαφόρων ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων. Ἐν συνεχείᾳ προέστη τῆς Ἀκολουθίας τοῦ Ἀκαθίστου Ὑμνου ἐν τῷ Ἱ. Μητροπολιτικῷ Ναῷ, συμπαραστατούμενος ὑπὸ τῶν Θεοφ. Ἐπισκόπων Εὐρίπου κ. Ἀλεξίου καὶ Μαραθῶνος κ. Δαμασκηνοῦ.

—Τῇ 6ῃ Ἀπριλίου προέστη συνεδρίας τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Πανελληνίου Ἐπιτροπῆς Ἀυτοδιαθέσεως Κύπρου. Ἐν συνεχείᾳ ἐδέχθη εἰς συνεργασίαν τὸν Γεν. Διευθυντὴν Ἐκκλησιαστικῶν κ. Β. Ἰωαννίδην.

Ἀθήμερόν προέστη συσκέψεως τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Π.Ε.Α.Κ., εἰς ἣν συμμετέσχον οἱ Δήμαρχοι Ἀθηνῶν κ. Κατσώτας καὶ Βύρωνος κ. Κωνσταντιλιέρης.

Τὰς ἀπογευματινὰς ὥρας τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἡ Α. Μακαριότης ὁ Ἀρχιεπίσκοπος παρέστη ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ «Παρνασσοῦ» εἰς τὸν ἑορτασμόν τῆς «Ἡμέρας Ὑγείας».

—Τῇ 8ῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς προέστη συσκέψεως τοῦ Συμβουλίου τῆς Ριζαρέιου Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς, ἐν συνεχείᾳ δὲ προήδρευσε συνεδρίας τῆς ὀλομελείας τῆς Πανελληνίου Ἐπιτροπῆς Ἀυτοδιαθέσεως Κύπρου.

—Τὰς μεσημβρινὰς ὥρας τῆς 9ῆς Ἀπριλίου μετέβη εἰς τὸ Πολιτικὸν Γραφεῖον καὶ συνειργάσθη ἐπὶ μακρὸν μετὰ τοῦ Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ διαφόρων ζητημάτων.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς αὐτῆς ἡμέρας προέστη συνεδρίας τῆς Π.Ε.Α.Κ., ἐν συνεχείᾳ δὲ μετέβη εἰς τὴν αἰθούσαν τοῦ «Παρνασσοῦ», ἔνθα ἤκουσεν ὁμιλίαν τοῦ Προέδρου τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν κ. Παν. Πουλίτσα.

—Τῇ 10ῃ Ἀπριλίου ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος ἐδέχθη εἰς συνεργασίαν τὸν Γεν. Διευθυντὴν Ἐκκλησιαστικῶν κ. Β. Ἰωαννίδην. Ἐδέχθη ὡσαύτως εἰς συνεργασίαν τὸν Ὑφυπουργὸν Οἰκονομικῶν κ. Ἀλιμπράντην.

Ἀθήμερόν προέστη συνεδρίας τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ο.Δ.Ε.Π.

Κατὰ τὸ διάστημα τοῦ 15ῃήμερου ἐδέχθη ἐπίσης τὸν κ. Μέτσελερ, τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, τὸν βουλευτὴν κ. Ἀ. Καμβύσην, τὸν στρατηγὸν κ. Μπαλοδήμον, τὸν Ἀντιπρόεδρον τοῦ Νομ. Συμβουλίου κ. Φραγκοῦλην, τὸν βουλευτὴν κ. Χλουβεράκη, τὸν βουλευτὴν κ. Εὐστρατιάδη, τὸν καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου κ. Β. Βέλλαν, τὸν Διευθυντὴν τοῦ Ὑπ. Παιδείας κ. Κυριακόπουλον, τὸν ἱατρὸν κ. Σαλαμίνιον, τὸν καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου κ. Λούβαριν, τὸν καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου κ. Β. Ἐξάρχον, τὸν στρατηγὸν κ. Μπότσαρη, τὸν βουλευτὴν Κωνσταντινουπόλεως κ. Χατζόπουλον, τὸν προσωπάρχην τῆς Λαϊκῆς Τραπέζης κ. Παπαευστρατίου, τὸν βουλευτὴν τ. Ὑπουργὸν κ. Νικολίτσαν, τὴν κ. Μελά, τὸν καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου κ. Πατρονικόλαν, τὸν βουλευτὴν κ. Λύραν, τὴν κ. Πιπινέλη, τὸν βουλευτὴν κ. Γρηγορίου, τὸν γραμματέα τῆς Πανεπιστημιακῆς Συγκλήτου κ. Μ. Βήτταν, τὸν δικηγόρον κ. Σωτικόπουλον, τὸν Εἰσαγγελέα τοῦ Ἀρείου Πάγου κ. Κιουσόπουλον κ.ά.

—Ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Εὐρίπου κ. Ἀλέξιος, ἐκπροσωπῶν τὴν Α. Μακαριότητα τὸν Ἀρχιεπίσκοπον, παρέστη: Τῇ 30ῃ παρελθόντος μηνὸς εἰς τὴν ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ Ἀθηνῶν τελετῇ τῆς ὑποδοχῆς τοῦ νέου ἀκαδημαϊκοῦ κ. Ξανθάκη τῇ 4 τρ. μηνὸς εἰς τὴν συνεδρίαν τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, καθ' ἣν ἀπενεμήθησαν Βραβεῖα καὶ Ἐπαινοί. Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐτέλεσεν ἁγιασμόν ἐπὶ τοῖς ἐγκαίνιοις τῆς «Στέγης τοῦ Ἐθνικοῦ Συμβουλίου Ἑλληνίδων».

—Ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Μαραθῶνος κ. Δαμασκηνός, ἐκπροσωπῶν τὴν Α. Μακαριότητα τὸν Ἀρχιεπί-

σκοπον, τῆ 7ῃ τρ. μηνός προέστη τοῦ μνημοσύνου τῶν ἰδρυτῶν καὶ εὐεργετῶν τοῦ Πειραιῶτικῶν Συνδέσμου, ἐν συνεχείᾳ δὲ κατέθεσε τὸν θεμέλιον λίθον τοῦ ἱ. Ναοῦ 'Αγ. Κωνσταντίνου Αἰγάλεω. Ὡσαύτως τῆ 8ῃ τοῦ αὐτοῦ μηνός παρέστη εἰς διάλεξιν τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Παν. Ἀθηνῶν κ. Π. Τρεμπέλα ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Πειραιῶτικῶν Συνδέσμου.

Μητροπολιτικὸν Συμβούλιον. Τὸ Μ. Σ. τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς συνήλθε τῆ 11ῃ τρ. μηνός ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου Εὐρίπου κ. Ἀλεξίου καὶ ἠσχολήθη περὶ διάφορα θέματα τρεχούσης φύσεως.

Ὀρφανοτροφεῖον Βουλιαγμένης. Τῆ 30ῃ παρ. μηνός συνήλθεν ἡ Ἐφορεία τοῦ Ὀρφανοτροφείου Βουλιαγμένης ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου Εὐρίπου κ. Ἀλεξίου. Κατὰ τὴν συνεδρίαν ταύτην ἀπεφασίσθη ἡ διενέργεια διοικητικοῦ ἐλέγχου ἐν σχέσει πρὸς τὴν μέχρι τοῦδε λειτουργίαν τοῦ ἰδρυμάτος, ἥτις διεξάγεται ἤδη ὑπὸ τοῦ Γεν. Γραμματέως τῆς Ἐφορείας κ. Θεοδοσίου Σπεράντα.

ΕΠΑΡΧΙΑΙ

Ἱερὰ Μητρόπολις Ξάνθης

Ἐπιστέλλουσιν ἡμῖν ἐκ Ξάνθης, ὅτι ἡ Ἱερὰ Μητρόπολις Ξάνθης ἐν τῇ μερίμνῃ αὐτῆς ὑπὲρ τῆς μαθητικῆς νεολαίας διοργάνωσεν ἡμερησίον πρόγευμα διὰ 150 ἀπόρους μαθητὰς τοῦ Γυμνασίου Ἀρρένων τῆς πόλεως διὰ τὴν χειμερινὴν περίοδον.

Τὸ συστάδιον τοῦτο, προσφερόμενον ἐντελῶς δωρεάν, σκοπὸν ἔχει νὰ τονώσῃ τοὺς ὑποσιτιζομένους ὀργανισμοὺς τῶν ἀπόρων μαθητῶν, οἱ ὅποιοι λόγῳ τῶν οἰκονομικῶν συνθηκῶν δὲν διατρέφονται ἐπαρκῶς.

Ἐπίσης μερίμνη τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, ἰκανὴ ποσότης ρουχισμοῦ καὶ ὑποδήσεως διανεμήθη εἰς τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην μαθητὰς τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς. Πρὸς πραγματοποιήσιν τοῦ σκοποῦ τούτου τὰ μέγιστα συνέβαλεν, διὰ τῶν ἐφοδίων τὰ ὁποῖα ἐχορήγησεν, ἡ Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ Ἀλληλοβοηθείας καὶ Σχέσεων μετὰ τῶν Ξένων Ἐκκλησιῶν.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Ἀρχιεπισκοπὴ Θυατείρων

Τὴν Τετάρτην 20 Φεβρουαρίου, κατόπιν σχετικῆς προσκλήσεως, ἔφθασεν ἀεροπορικῶς μέσῳ Μάλτας εἰς Κατάνη τῆς Ἰταλίας ὁ Ἐξάρχος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως ἐν Εὐρώπῃ σεβ. ἀρχιεπίσκοπος Θυατείρων κ. Ἀθηναγόρας. Τὴν Α. Σ. ὑπεδέχθησαν εἰς τὸ ἀεροδρόμιον ὁ θ. ἐπίσκοπος Κλήμης καὶ ὁ πανοσ. ἀρχιμανδρίτης κ. Βενέδικτος, ἐλθὼν πρὸς τοῦτο ἐκ Νεαπόλεως.

Τὴν ἑσπέραν τῆς Πέμπτης, 21 Φεβρουαρίου, ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηναγόρας ὠμίλησε πρὸς τὸ ἐκκλησιαστικὸν ἐν τῷ ὀρθοδόξῳ ναῶ τῆς Κατάνης, προσεφώνησε δὲ αὐτὸν ὁ θ. ἐπίσκοπος Κλήμης. Ἐν τέλει, ὁ Σεβ. Ἀθηναγόρας ἠὐλόγησε πάντας τοὺς ἐν Ἰταλίᾳ ὀρθοδόξους.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΩΣΙΑΣ

ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἀντιπροσωπεία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἰς Γιουγκοσλαβίαν» τὸ ἐπίσημον ὄργανον τοῦ Πατριαρχείου τῆς Μόσχας δημοσιεύει εἰς τὸ τεύχος τοῦ Ἰανουαρίου 1957 τὸ ἀκόλουθον σημείωμα:

Μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ποὺ διαφέρουν κατὰ τὰ ἔθνικα γνωρίσματα τῶν ὁπαδῶν των, πάντοτε ὑπῆρχε καὶ ὑπάρχει τάσις πρὸς πνευματικὴν ἐνότητα. Συνεπεία δυσμενῶν ἱστορικῶν περιστάσεων (πόλεμοι, ὑποταγὴ εἰς ξένον ζυγὸν κ.τ.λ.) ἡ ἐνότης αὐτῆ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ πραγματοποιηθῇ πάντοτε, ἀλλ' εἶναι σπουδαῖον καὶ παρηγορητικὸν

τὸ γεγονός ὅτι αὕτη ὑφίσταται καὶ ἀπορρέει ἐξ αὐτοῦ τοῦ πνεύματος τῆς Ὀρθοδοξίας. Ὅλα τὰ ἀληθινὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ αἰσθάνονται τὴν μονολιθικὴν ὁλότητά των, τὴν πλήρη ὁμοφροσύνην ἐν τῇ πίστει εἰς τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν ὡς Σωτῆρα καὶ Λυτρωτὴν.

Ἐν τῶν συμβόλων τῆς ἐνότητος τοῦ Ὀρθοδόξου κόσμου, συγχρόνως δὲ καὶ ἐν τῶν κινήτρων, ποὺ ὑποβοηθοῦν τὴν ἐνότητα αὐτήν, εἶναι αἱ ἀμοιβαῖαι ἐπισκέψεις ἀντιπροσωπειῶν κληρικῶν καὶ λαϊκῶν μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν. Εἰς τὴν ἐποχὴν μας αἱ τοιαῦται ἀμοιβαῖαι ἐπισκέψεις ἐκφράζουν τὸν πόθον ὅλων τῶν χριστιανῶν, ὅπως ἀρχίσῃ νέα περίοδος πολὺ βαθυτέρας πνευματικῆς ἐπικοινωνίας, περίοδος διευρύνσεως τῆς ἀμοιβαίας ἐνημερώσεως μετὰ τὴν ζωὴν καὶ τὸ ἔργον των. Ἡμεῖς ἀντιμετωπίζομεν τὰ αὐτὰ προβλήματα καὶ τὰ αὐτὰ ἐμπόδια. Θὰ εὐρισκώμεθα πλησιέστερον τοῦ γενικοῦ σκοποῦ, ὅταν θὰ εἴμεθα ὁ εἰς πλησίον τοῦ ἄλλου. Τὸ μέγα ἔλεος τοῦ Θεοῦ ἔγκειται εἰς τὸ ὅτι αὕτη τὴν στιγμὴν οἱ χριστιανοὶ συναισθάνονται ἰδιαιτέρως τὸ πόσον εἶναι σπουδαῖον νὰ γνωρίζουν ὁ εἰς τὸν ἄλλον, νὰ σκέπτωνται ὁ εἰς τὸν ἄλλον, νὰ προσεῦχωνται ὁ εἰς διὰ τὸν ἄλλον.

Ἀπόδειξις τοῦ πόθου τῶν Ὀρθοδόξων Χριστιανῶν περὶ ἐνότητος τυγχάνει καὶ ἡ πρόσφατος ἐπίσκεψις (4-19 Σεπτεμβρίου 1956) ἀντιπροσωπείας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μετὰ ἐπὶ κεφαλῆς τὴν Αὐτοῦ Μακαριότητα τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Δωρόθεον πρὸς τὴν Σερβικὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν. Ἡ ἐπίσκεψις αὕτη, ὡς καὶ πᾶσα ὁμοία τῆς, ἐπιβεβαιοῖ τὸν οἰκουμενικὸν χαρακτήρα τῆς Ὀρθοδοξίας, ἀποτελεῖ αὕτη καθ' ἑαυτὴν μέγα βῆμα ἐμπρὸς πρὸς τὰ μεγάλα καὶ ὑψηλὰ προβλήματα, τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ λυθοῦν ἐπιτυχῶς μόνον ἀνὰ τὸ πνεῦμα τῆς ἐνότητος ἀνυψωθῆ εἰς τὰ ὕψη τῆς ἀμοιβαίας ἀγάπης καὶ τῆς ὁμοφροσύνης ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ ὡς Θεῷ καὶ Σωτῆρι.

Ὁ Ἀγιώτατος Πατριάρχης κ. Βικέντιος, προσφωνῶν τοὺς προσκεκλημένους εἰς τὸν Καθεδρικὸν Ναὸν Βελιγραδίου, εἶπε: «...Μὲ τὴν πίστιν ὅτι ὁ αὐτὸς Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς κατευθύνει τὴν Ἐκκλησίαν Του διὰ τῆς διδασκαλίας Του καὶ τῶν ἐντολῶν των περιεχομένων ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ, σὺν τῇ συνεχείᾳ ἐνεργείᾳ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἀπαρχαράκτως καὶ ἐπιμελῶς ἐφύλασσε τὰ ὅσα παρὰ τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας παρέλαβε καὶ ἐπίστευεν ὅτι πάντοτε, παντοῦ καὶ ὑπὸ πάντων ἐπίστευθη. Ἡ διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ, συμφώνως πρὸς τοὺς λόγους τοῦ θεοῦ Σωτῆρος καὶ Διδασκάλου, κηρύσσεται εἰς ὅλας τὰς Γλώσσας. Τοῦτο δὲ δὲν διετάραξε τὴν ἐν ὅλῃ τῇ καθαρότητι διατήρησιν τῆς Ἀληθείας, ἣν εὐηγγελίσαστο ὁ θεὸς Σωτῆρ. Ἐμπνεόμενοι ὑπὸ τῆς ἐπαγγελίας τῆς θείας Χάριτος: «Ὅς εἰσιν δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμι ἐν μέσῳ αὐτῶν» (Μθ. 18,20) καὶ ἐχόμενοι τῆς ὑψηλῆς ἀρχῆς καὶ τῆς πίστεως «εἰς Μίαν, Ἁγίαν, Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν», οἱ Ὀρθόδοξοι λαοὶ ἤκουον τὴν Μητέρα των Ἐκκλησίαν καὶ διεφύλαξαν τὴν πίστιν τῶν πατέρων των, ἐν τῇ ὁποίᾳ οὗτοι ἐγεννήθησαν πνευματικῶς καὶ ἡ ὁποία τοὺς ἐδίδασκεν ἀπὸ τοῦ λίκνου μέχρι τοῦ τάφου. Κατὰ τὰς δυσκόλους ἡμέρας οἱ Ὀρθόδοξοι λαοὶ συνησθάνοντο ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶναι δι' αὐτοὺς ἀληθινὴ Μήτηρ, φυλάττουσα τὰς ἔθνικας παραδόσεις των καὶ προπαρασκευάζουσα τὴν ἔθνικὴν των ἀπελευθέρωσιν. Σεβόμενοι τὴν κοινὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν, οἱ Ὀρθόδοξοι λαοὶ ἐδημιούργησαν μεταξὺ των πνευματικῶς δεσμούς, οἱ ὁποῖοι δὲν διεκόπησαν οὔτε κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν κρατικῶν καὶ ἔθνικῶν συμφορῶν, οὔτε δὲ κατὰ τὰς χρόνους τῆς δουλείας καὶ τῶν δοκιμασιῶν. Κατὰ τὰς δυσκόλους αὐτὰς ἡμέρας ἡ μία Ἐκκλησία ἐβοήθει τὴν ἄλλην καὶ παρεῖχε πνευματικὴν συμπαράστασιν καὶ παραμυθίαν. Οἱ δεσμοὶ τῶν Ὀρ-

θοδόξων Ἐκκλησιῶν δὲν βασιζονται οὔτε ἐπὶ τῆς ἰσχύος οὔτε ἐπὶ τῆς ἐξουσίας ἢ ὑποδουλώσεως, ἀλλὰ ἐπὶ τῆς διαφυλάξεως καὶ τῆς διαδόσεως τῆς θείας διδασκαλίας...».

Εἰς ἕνα τῶν λόγων του ὁ Ἀρχιεπίσκοπος κ. Δωρόθεος εἶπε: «... Αἱ Ἐκκλησίαι μας καλλιεργοῦν τὴν ἐνότητα τοῦ πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης» (Ἐφεσ. 4, 4), διότι συναισθάνονται βαθύτατα τὴν ἐξαιρετικὴν σπουδαιότητα τῆς στενῆς ἐπικοινωνίας μεταξύ τῶν ἐπὶ μέρους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς συνασπίσεως τῶν ὀρθοδόξων δυνάμεων εἰς μίαν πνευματικὴν συμμαχίαν. Ἐπειδὴ δὲ πιστεύομεν, ὅτι ὁ τελεσφορότερος τρόπος ἐπικοινωνίας εἶναι αἱ προσωπικαὶ ἐπαφαὶ μεταξύ τῶν προκαθημένων τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ αἱ ὀμιλῆσαι τῶν στόμα πρὸς στόμα, ἐχαιρετήσαμεν πέρυσι μετὰ μεγάλου ἐνθουσιασμοῦ τὴν εἰς Ἑλλάδα ἔλυσιν τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου τῶν Σέρβων κ. Βικεντίου καὶ ἀπεδέχθημεν ἀσμένως τὴν εὐγενῆ καὶ ἀδελφικὴν πρόσκλησίν του νὰ ἐπισκεφθῶμεν τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Σερβίας, ἧς τόσον ἀξίως προΐσταται.

Αἱ σήμερον ὑφιστάμεναι στεναὶ σχέσεις μεταξύ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν μας ἀποτελοῦν ἀναμφίβωλον φωτεινὸν παράδειγμα χριστιανικῆς ἐπικοινωνίας καὶ συνεργασίας. Οὐδέποτε θὰ παύσωμεν νὰ ἐργαζώμεθα μὲ ὅλας τὰς δυνάμεις μας διὰ τὴν ἐπιπερατήσασθαι τῶν δύο ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Σερβίας, ὅσον καὶ μεταξύ ὄλων τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν διὰ τὴν ἐδραίωσιν τῆς Ὁρθοδοξίας».

ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ἡ Α. Ἀγιότης Πάπας Πίος ΙΒ' τὴν 19ην Μαρτίου ἐ. ἔ. ἐξάπελυσεν πρὸς ὀλόκληρον τὸν ρωμαιοκαθολικὸν κόσμον Διάταγμα (Motu Proprio) ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Sacram Communionem», δι' οὗ χορηγοῦνται νέαι ἐδεργειακὰ παραχωρήσεις ἐν σχέσει πρὸς τὴν τέλεσιν τῆς θ. Λειτουργίας κατὰ τὸ ἐσπέρας (Missa Vespertina), ἐπιβαλλόμεναι ἐκ τῶν περιστάσεων τῆς συγχρόνου ἐποχῆς. Αἱ κυριώτεραι τῶν παραχωρήσεων τούτων εἶναι αἱ ἑξῆς: 1) Εἶναι δυνατόν νὰ τελεῖται καθημερινῶς ἡ θ. Λειτουργία κατὰ τὰς ἀπογευματινὰς ὥρας, ἐφ' ὅσον τοῦτο ἤθελε κριθῆ ἀναγκαῖον διὰ τὸ πνευματικὸν καλὸν σημαντικοῦ ἀριθμοῦ πιστῶν. 2) Οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ πιστοὶ ὑποχρεοῦνται νὰ ἀπέχουν φαγητοῦ καὶ οἴνοπνευματῶδων ποτῶν ἐπὶ τριῶρον, ποτῶν δὲ μὴ οἴνοπνευματῶδων ἐπὶ ὥραν, ἀντιστοίχως πρὸς τῆς Λειτουργίας ἢ τῆς Κοινωνίας. Τὸ ὕδωρ ἐπιτρέπεται. 3) Τὰ αὐτὰ ἰσχύουν καὶ περὶ τῶν κοινωόντων κατὰ τὸ Μεσονύκτιον ἢ περὶ τὰς πρώτας ὥρας τῆς ἡμέρας. 4) Οἱ ἀσθενεῖς δύνανται νὰ πίνουν ποτὰ μὴ οἴνοπνευματῶδη καὶ οἰαδήποτε φάρμακα πρὸς τῆς Λειτουργίας ἢ τῆς Κοινωνίας, ἀνευ περιορισμοῦ χρόνου.

Ἡ Α. Ἀγιότης Πάπας Πίος ΙΒ' προήγαγεν εἰς Τιτουλάριον Ἀρχιεπίσκοπον Λευκωσίας τὸν Πανσοκ. Aurelio Signora.

Ἡρξάτο λειτουργοῦν ἐν τῷ ἐν Ρώμῃ νοσοκομείῳ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Λατερανοῦ εἰδικὸν κέντρον, σκοπὸς τοῦ ὁποίου εἶναι ἡ καθοδήγησις τῶν ἐγκύων γυναικῶν ἐπὶ τῶν μεθόδων τοῦ ἀνωδύνου τοκετοῦ.

Τὸ Ἰωβηλαῖον ἔτος τῶν ἐμφανίσεων τῆς Παναγίας τῆς Λουρδῆς θὰ ἀρχίσῃ τὴν 1ην Φεβρουαρίου 1958. Ἀπὸ 10—17 Σεπτεμβρίου 1958 θὰ συνέλθῃ εἰς Λουρδὴν τὸ Γ' Διεθνὲς Θεομητορικὸν Συνέδριον.

Ὁ Ἅγιος Πατὴρ ἐδέχθη εἰς ὁμαδικὴν ἀκρόασιν εἰς τὴν Βασιλικὴν τοῦ Ἀγίου Πέτρου 40.000 μαθητῶν τῆς Ρώμης, συνοδευομένων ὑπὸ τῶν διδασκάλων καὶ καθηγητῶν τῶν.

Τὴν 26ην Μαρτίου ἡ Α. Ἀγιότης Πάπας Πίος ΙΒ' ἐδέχθη εἰς ἰδιαιτέραν ἀκρόασιν τὸν Δόκτορα Ἀντενάουερ, Καγκελάριον τῆς Ὁμοσπόνδου Γερμανικῆς Δημοκρατίας.

Ἀπὸ 3—6 Ἀπριλίου συνήλθεν ἐν Παρισίοις τὸ 7ον Ἐθνικὸν Συνέδριον τῶν φυλακῶν, τὸ ὁποῖον ὀργανοῦται ὑπὸ τῆς κεντρικῆς ὑπηρεσίας τῶν Ἐφημερίων τῶν φυλακῶν καὶ τῆς Ὁργανώσεως «Secours Catholique». Κύριον θέμα τοῦ Συνεδρίου ἦτο: «Ἡ ἐξοδος ἐκ τῆς φυλακῆς καὶ τὰ προβλήματα τῆς».

Ἀπὸ 25—28 Ἀπριλίου ὀργανοῦται εἰς Ἀθήνας ὑπὸ τῆς Καθολικῆς Ἀρχιεπισκοπῆς τὸ Α' Κατηχητικὸν Συνέδριον.

ΠΡΟΤΕΣΤΑΝΤΙΣΜΟΣ

Καθ' ἃ ἀναγράφεται ἐν τῷ Γερμανικῷ Τύπῳ, ἡ Παγγερμανικὴ Σύνοδος τῆς ἐν Γερμανίᾳ Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας συνήλθε κατὰ τὸ τρέχον ἔτος ἀπὸ τῆς 3ης μέχρι τῆς 8ης Μαρτίου ἐν Sprendau τοῦ Βερολίνου. Τὰ κύρια θέματα, περὶ τὰ ὁποῖα ἠσχολήθη ἡ σύνοδος αὕτη, ἦσαν ἀφ' ἑνὸς ἡ ὀργάνωσις τῆς θρησκευτικῆς ὑπηρεσίας τοῦ στρατοῦ ἐν Δυτ. Γερμανίᾳ, ἀφ' ἑτέρου ἡ ἀντιμετώπισις τῶν δυσκολιῶν τῶν ἐν τῇ Ἀνατολικῇ ζώνῃ Ἐκκλησιῶν καὶ τρίτον ἡ συγχώνεσις τῶν Ὁργανισμῶν «Ἐσωτερικὴ Ἰεραποστολή» (Innere Mission) καὶ «Ἔργον Βοηθείας» (Hilfswerk) τῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας ἐν Γερμανίᾳ.

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ τρίτον θέμα, ὁμοφώνως ἐνεκρίθη ὁ ἐκκλησιαστικὸς νόμος, διὰ τοῦ ὁποῦλο πραγματοποιεῖται ἡ συγχώνεσις αὕτη. Ὁ δι' αὐτῆς δημιουργούμενος νέος ἐνιαῖος ὀργανισμὸς, μέχρις ἐξέυρέσεως καλυτέρας ὀνομασίας, θὰ ὀνομάζηται προσωρινῶς «Ἐσωτερικὴ Ἰεραποστολή καὶ Ἔργον Βοηθείας τῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας ἐν Γερμανίᾳ». Ὁ σκοπὸς αὐτοῦ θὰ εἶναι ὁ συντονισμὸς τοῦ διακονικοῦ καὶ κοινωνικοῦ ἔργου τῆς Προτεσταντικῆς Ἐκκλησίας τῆς Γερμανίας.

Καθ' ἃ μεταδίδεται ἐκ Νέας Ὠρκῆς, ὁ Δρ. Buston Martin, μέλος τοῦ Συμβουλίου τῶν προτεσταντικῶν ὑπηρεσιῶν Ἐξωτερικῆς Ἰεραποστολῆς, ἀνεκοίνωσεν ὅτι εἰς ραδιοπομπὰς 100.000 w θὰ τοποθετηθῇ μετὰ τὴν συνδρομὴν αὐτῶν, εἰς τὴν Ἑγγὺς Ἀνατολήν κατὰ τοὺς προσεχέας μῆνας εἰς μέρος, τὸ ὁποῖον δὲν ἔχει ἀκόμη ἀκριβῶς καθορισθῆ. Αἱ ἐκπομπαὶ τοῦ νέου ραδιοσταθμοῦ, ἀναφερόμεναι εἰς ζητήματα ἐκπαιδευτικά, πολιτιστικά καὶ θρησκευτικά, θὰ ἀκούωνται μέχρι τῆς Ἰνδονησίας καὶ τῆς Νοτίου Ἀφρικῆς. Ὁ σταθμὸς οὗτος θὰ ἐργάζεται καθημερινῶς ἐπὶ ὀκτῶρων καὶ θὰ ἀκούεται ὑφ' ὀκοκλήρου τοῦ ἀραβοφώνου κόσμου.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Ἡ Ἐκτελεστικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν ἀπεφάσισεν, ὅπως οἱ ἀρμόδιοι τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν ἀναλάβουν οἱ ἴδιοι πρωτοβουλίαν σχετικῶς πρὸς τὰς ἀναβληθείσας συνομιλίας μετὰ τοῦ Πατριαρχείου τῆς Μόσχας τῆς Ὁρθοδόξου Ρωσικῆς Ἐκκλησίας, αἱ ὁποῖαι ἐπρόκειτο νὰ λάβουν χώραν τὸν παρελθόντα Ἰανουάριον. Ὁ Δρ. Βίσερτχουχτ ἀνέφερεν, ὅτι αἱ συνομιλίας αὗται ἀνεβλήθησαν τῇ παρακλήσει τοῦ Πατριαρχείου τῆς Μόσχας. Οἱ ἀρμόδιοι θὰ δύνανται νὰ ἀποφασίσουν κατὰ πόσον τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον Ἐκκλησιῶν θὰ πρέπη μελλοντικῶς νὰ ἀνακινήσῃ τὸ ζήτημα ἢ νὰ ἀναμείνῃ εἰδήσεις ἐκ Μόσχας. Τὸ Πατριαρχεῖον τῆς Μόσχας ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι ἐφεκτικόν.

ΔΙΑΦΟΡΑ

Τὴν 8ην τρ. μηνὸς συνήλθεν εἰς Ἱεροσόλυμα τὸ 5ον Βιβλικὸν Συνέδριον. Ὀκτῶ ἐκ τῶν δέκα συνεδριῶν τοῦ Συνεδρίου ἦσαν ἀφιερωμένοι εἰς τὴν ἐξέτασιν τῆς Βίβλου καὶ τῶν Προφητειῶν τοῦ Ἡσαίου, ἢ ἐνάτη εἰς τὰ βιβλία τῶν Ἀμῶν, Μιχαίου καὶ Ὠσηέ, ἢ δὲ δεκάτη εἰς τὰς τελευταίας ἀνακαλύψεις τῆς ἐπιστήμης σχετικῶς πρὸς τὴν βίβλον καὶ ἰδιαιτέρως πρὸς τοὺς Παπύρους τῆς Νεκρᾶς Θαλάσσης.

Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

Ἡ Ἑλληνικὴ Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀμερικῆς Βορείου καὶ Νοτίου ἀνακοινούται εἰς τοὺς ἐνδιαφερομένους ὅτι ἔχει ἀνάγκη 4-5 ἱερέων διὰ τὰς Ἑλληνικὰς Ὀρθοδόξους Κοινότητες τοῦ Καναδά. Οἱ ἐπιθυμούντες ὅπως διορισθῶν πρέπει νὰ εἶναι α) Διπλωματοῦχοι Θεολογικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν ἢ Θεσσαλονίκης, β) ἡλικίας οὐχὶ μεγαλύτερας τῶν 45 ἐτῶν, γ) ἔγγαμοι καὶ ἥθους ἱεροπρεποῦς καὶ δ) ἡ αἰτήσεις αὐτῶν νὰ συνοδεύηται ὑπὸ συστατικῆς τοῦ Ἱεράρχου εἰς οὗ τὴν δικαιοδοσίαν ὑπάγονται. Γίνονται δεκταὶ αἱ αἰτήσεις μέχρι τέλους Μαΐου εἰς τὴν Διεύθυνσιν: Greek Archdiocese Of North And South America, 10 East 79th Street, New York, N. Y., U.S.A.

Ἐν Νέα Ὑόρκη, τῆ 26ῃ Μαρτίου 1957

† Ὁ Ἀμερικῆς Μιχαήλ.

ΚΛΗΤΗΡΙΟΝ ΕΠΙΚΡΙΜΑ

Πρὸς
τὸν Θεοφύλακτον Ἐξαρχον
(ἀγνώστου διαμονῆς)

Καλούμεν σε, ὅπως ἐμφανισθῆς ἐνώπιον ἡμῶν, ἐνεργούντος ὡς ἀνακριτοῦ δυνάμει τῆς ὑπ' ἀριθμ. Πρωτ. 54/Δ ἐντολῆς τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ εἰς τὰ γραφεῖα τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς τὴν 29 Ἀπριλίου ἡμέραν Δευτέραν καὶ ὥραν 9 π. μ., ἵνα ἀπολογηθῆς ἐπὶ ἀποδιδόμενων σοι κατηγοριῶν.

Ἐν Ἀθήναις τῆ 4 Ἀπριλίου 1957

Ὁ Ἀνακριτὴς
Ἀρχιμ. Δαμασκηνὸς Λαζαρίδης

ΚΛΗΤΗΡΙΟΝ ΕΠΙΚΡΙΜΑ

Πρὸς
τὸν Μοναχὸν Ἀγαθάγγελον Φαῖτζόγλου
(ἀγνώστου διαμονῆς)

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὸ ἄρθρον 55 τοῦ Νόμου 5383 «Περὶ Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων», καλούμεν σε ὅπως ἐμφανισθῆς ἐνώπιον τοῦ ἐκτελούντος χρέη Ἀνακριτοῦ Ἀρχιμ. Κλήμεντος Ἀναστασίου, Γενικοῦ Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου ἡμῶν, Πρωτοσυγκέλλου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Δημητριάδος, τὴν 16ην Ἀπριλίου ἔ. ἔ. καὶ ὥραν 9 π. μ. ἵνα ἀπολογηθῆς ἐπὶ τῇ, δι' ἣν διεξήχθη ἔνορκος ἀνάκρισις ἐναντίον σου, κατηγορία. Προσεπιδηλοῦμέν σοι ὅτι, ἐὰν δὲν ἐμφανισθῆς τὴν ὥς ἄνω ὀριζομένην ἡμέραν καὶ ὥραν, θέλεις δικασθῆ ἐρήμην.

Ἐν Βόλω τῆ 30ῃ Μαρτίου 1957

† Ὁ Φθιώτιδος Ἀμβρόσιος

Τοποτηρητὴς τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Δημητριάδος.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Χρίστου Μ. Ἐνισλείδου, Ἀπὸ τὰ γεγονότα τῆς Μ. Ἑβδομάδος: Ἡ Μεγάλη Τετάρτη, (Τὸ Συνέδριον, τὸ μύρον τῆς πόρνης, ὁ Ἰούδας, Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ μοναχὴ Κασσιανή). Ἐκδόσεις «ΕΝΟΡΙΑ». Ἀθῆναι 1957. Σελ. 80.
Ἰωάννου Ἐμ. Στρατηγάκη, Ὁ Μητροπολίτης Μυτιλήνης Ἰάκωβος ὁ ἀπὸ Δυρραχίου, Ἀθῆναι 1956. Σελ. 414.
Γερασίμου μοναχοῦ Μικραγιαννανίτου Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Ἀνδρέου τοῦ Στρατηλάτου, φιλολογημένη τῆ 18ῃ Ἀυγούστου, Βόλος, 1956.

Ἱερὰ Μητρόπολις Θήρας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ Νόμου 2200/40 περὶ Ἱ. Ναῶν καὶ Ἐφημερίων προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου Ἐφημερίου τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἀναλήψεως τοῦ Σωτήρος Ποταμοῦ Ἀμοργοῦ, καλούμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα πρὸς κατάληψιν τῆς θέσεως ταύτης, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον ὑποβάλωσι τὰ νόμιμα καὶ κανονικὰ πιστοποιητικὰ εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς Ἱ. Μητρόπολιν.

Ἐν Θήρᾳ τῆ 3ῃ Μαρτίου 1957

† Ὁ Θήρας Γεώργιος.

Ἱερὰ Μητρόπολις Χαλκίδος

Καλούμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα πρὸς κατάληψιν τῆς κενῆς ἐφημεριακῆς θέσεως τῆς ἐνορίας—Ἁγίου Νικολάου—Ἁγίας Σοφίας, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ δελτίον «Ἐκκλησία» ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου 2200/40 «Περὶ Ἱ. Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά.

Ἐν Χαλκίδι τῆ 15ῃ Μαρτίου 1957

† Ὁ Χαλκίδος Γρηγόριος.

“ΕΚΚΛΗΣΙΑ,”

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἀθηνῶν ΔΩΡΟΘΕΟΣ

† Ὁ Ἀλεξανδρουπόλεως ΙΩΑΚΕΙΜ

† Ὁ Κασσανδρείας ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ Κ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Θεοδ. Σπεράντσα, Ἐλευθέρια τῶν ψυχῶν.

Ἰωάννου Καρμίρη, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ὁ Θεάνθρωπος Λυτρωτὴς τοῦ κόσμου.

Ἐδαγγέλου Δ. Θεοδώρου, δ. Θ., Καθηγητοῦ τοῦ Κολλεγίου Ἀθηνῶν, Ἡ ἀξιοπιστία τῶν μαρτύρων τῆς Ἀναστάσεως.

Βασ. Μουστάκη, Ἡ Ἀνάστασις τοῦ Κυρίου κατὰ τὴν Ὀρθόδοξον ἀντίληψιν.

Παρατηρήσεων στήλη.

Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά.

Παράρτημα (Ἀνακοινώσεις — Κλητήρια Ἐπικρίματα—Προκηρύξεις ἐκλογῆς ἱερέων).

Βιβλιογραφία.

*Υπεύθυνος Τυπογραφείου: ΤΙΜΟΛΕΩΝ ΡΟΥΤΣΗΣ

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἐν Ἀθήναις, Ἰαοῦ 1